

Novostrašecký *měsíčník*

Ročník XXV.

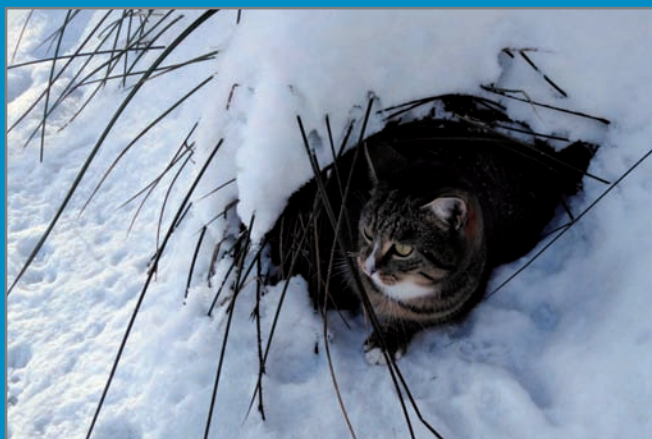
cena 10 Kč

březen 2021

Nejčastější otázky a odpovědi k očkování
Zápach z kanalizace – proč vzniká a co s ním?
O čem je svět kvantových částic

Zimu si užíval opravdu kdekdo...

Z obsahu

Informace pro občany

Informace z jednání rady města	2
Nouzový stav – druhá vlna	3
Přehled o pozitivních případech v Mobilním Rozhlase	4

Stalo se

Zdražení stočného – lež nebo pravda	5
Zápach z kanalizace – proč vzniká a co s ním?	6
Z policejního deníku	7

Téma

Pravda a hoaxy ohledně COVID-19	10
---------------------------------------	----

Kultura

Březen – Měsíc knihy a čtenářů	10
Rynholecké osobnosti	11
Science Café o českém biosenzoru na detekování viru SARS-CoV-2 ze slin	12

Děti, mládež, škola

Věřím, že až tohle skončí, budou se žáci do školy těšit	13
---	----

Historie

Ach, ta vrchnost	14
------------------------	----

Spolky

Spolehnout se jeden na druhého, to už něco znamená	16
--	----

Žijí mezi námi

O čem je svět kvantových částic? Ukáže nám původ vesmíru?	18
---	----

Turistika

Pohádkové město Jičín	20
-----------------------------	----

Vaříme zdravě

Jarní probuzení	22
-----------------------	----

Očkování ve Strašecí (foto I. Rezková)

Novostrašecký měsíčník

Vydalo město Nové Strašecí, www.novestraseci.cz, IČO 244155, povoleno MK ČR E 10804

Odpovědný redaktor: Ludmila Faflíková (-lf-), Ivana Rezková (ir)

Sazba: Michal Drtina

Tisk: Lokša PrePress, Rakovník

Náklad: 875 ks

Příspěvky přijímáme do 12. dne předchozího měsíce.

Příspěvky dopisovatelů nemusí vyjadřovat názor vydavatele.

Odpovědnost za jednotlivé příspěvky nesou sami autoři.

E-mail: novostraseckymesicnik@seznam.cz

Foto titulní strana: Karneval ve školní družině (foto Pavla Hotská)

ÚVODNÍK

Takhle krásná zima se spoustou sněhu už hodně dlouho nebyla!

Těšila jsem se z ní při každodenních procházkách lesem s mými psy, stále dokola obdivovala stromy obalené tlustou jinovatkou a žasla nad neobojácností početného stáda smek, které jsem potkávala vždy na stejném místě. Smířila jsem se s tím, že letos už nebudou žádné hory, oželela jsem daleké výhledy na zasněžené kopce i horký svařák pod sjezdovkou.

Všichni jsme na tom stejně, takže žádné nářky.

Jsem vděčná za to, že se nám s kolegyněmi v NKC nákaza koronavirem prozatím vyhnula, zatímco naši přátelé a vzdálená rodina jeden po druhém uléhají.

Myslíme na všechny nemocné a ze srdce jim přejeme rychlé uzdravení.

Doufejme, že pomalu se rozbíhající očkování ve městě ochrání co největší počet zájemců, vedení radnice spolu s rakovnickou nemocnicí a místními dobrovolníky pro to dělají maximum. Vyplývá to i z příspěvků v rubrice Informace pro občany.

Rubriku Téma věnujeme obecně nejčastějším otázkám, které se očkování týkají. Bohužel neustále někde probleskují nejrůznější fámy, dezinformace a šokující zprávy, kterým není radno naslouchat. Pokud nás některá z nich přece jen zaujme, je dobré vždycky zapátrat po jejím zdroji a nebrat ji hned za nezpochybnitelně pravdivou.

V kultuře, ve sportu, ve školách se neděje téměř nic, o čem bychom mohli informovat. Přesto se naši laskaví přispěvatelé z muzea, knihovny, ze základní školy, Domova dětí a mládeže snaží pravidelně do každého čísla měsíčníku napsat alespoň krátký článek. Za to jsme velice rádi a děkujeme!

Do rubriky Spolky jsme zařadili rozhovor s velitelem Jednotky dobrovolných hasičů NS Martinem Vondrou. Povídali jsme si o práci a také o Kroužku mladých hasičů. Jeho zápal a nadšení pro vykonávanou profesi je velmi inspirující.

Jak nahlíží kvantová fyzika na stvoření světa a život kolem nás, jsme se pokusili přiblížit v rozhovoru s jaderným fyzikem a proděkanem na Matematicko-fyzikální fakultě UK profesorem Zdeňkem Doležalem, jinak též městským zastupitelem. Je to téma nadmíru zajímavé, i když pro laika k pochopení velice obtížné.

V závěru listu najdou čtenáři oblíbené zdravé vaření Ivany Pedálové a nezbytný výlet s Vladimírem Kozlem, tentokrát opět do kouzelného Českého ráje. V Úvodníku zmiňuji jen některé ze zařazených článků, věřím, že si každý najde něco, co ho bude zajímat.

Do dubnového čísla připravujeme kromě jiného rozhovor se zdejšími mladými ženami, které se v duchu současného trendu pravidelně koupají v ledové vodě nedalekého rybníka a pak cvičí na sněhem pokrytém břehu jógu bosky a v plavkách. Těším se na ně.

Lída Faflíková

Informace z 56. zasedání rady města dne 27. ledna

Úspěšné výběrové řízení

Rada města se sešla k projednání jediného bodu. Schválení nabídky na stavební práce při rozšíření Městské galerie Viktora Olivy na základě výběrového řízení.

Vzhledem k tomu, že na tento projekt město obdrželo dotaci ministerstva pro místní rozvoj, bylo nutné v předepsaném termínu rozhodnout o výběru zhotovitele.

S nabídkou 2 336 069 Kč (bez DPH) uspěla firma

NS STAV Petr Videmann z Nového Strašecí. Jednalo se již o druhé kolo výběrového řízení. Předmětem zakázky je rekonstrukce bývalé kuchyně v NKC na výstavní prostory určené pro stálou expozici díla Viktora Olivy.

Jiří Tláškal

Informace z 57. zasedání rady města dne 1. února

Rozpočtové opatření

Rada města přijala první rozpočtové opatření v tomto roce, které bylo vyvoláno zákonnou povinností upravit rozpočet o navýšené příjmy, které nemohly být zahrnuty do již schváleného rozpočtu. Jedná se o navýšení státního příspěvku na výkon státní správy (230 tisíc), vrátky z nevyčerpaných dotací a opožděná platba státní dotace (3,8 miliónu).

Dvě investiční akce, jedno výběrové řízení

Na návrh Technických služeb odsouhlasila rada města dvě investiční akce: rekonstrukci osvětlení v garáži za 55 000 Kč a rekonstrukci dvou čerpacích stanic v ul. Lesní a v areálu SOU za 625 572 Kč.

Rada města vyhlásila výběrové řízení na pořizovatele 3. změnu územního plánu města (Mackova hora).

Uzavření nájemní smlouvy

Rada města souhlasila s uzavřením nájemní smlouvy se Správou železnic, s. r. o.

Její předmětem jsou nebytové prostory v budově nádraží ČD za roční nájemné 44 606 Kč pro instalaci expozice historických fotografií a dokumentů vztahujících se k historii dráhy, města a regionu. Město několik let usilovalo o opravu budovy nádraží ČD, podpůrným argumentem bylo její spoluužívání. Jedním z návrhů bylo zřízení pamětní místnosti.

zaměstnanecké nebudou použitelné pro východní a severní část náměstí.

Zaměstnanci a studenti mohou k parkování využít jiná místa na náměstí (diagonála, před MěÚ) a v jeho okolí (např. Hálkova ul., Poděbradova).

Jako potřebná se ukázala úprava možnosti parkování na Komenského náměstí pro držitele předplacených karet. Východní a jižní část náměstí by měly sloužit v první řadě k parkování zákazníků místních obchodů.

Pronájem nebytových prostor

S ohledem na stále nepříznivou situaci vyvolanou epidemií, rada města rozhodla, že v roce 2021 nebude uplatněna inflace pro úpravu výše nájemného za pronájem nebytových prostor.

Jiří Tláškal

Informace z 58. zasedání rady města dne 15. února

Schválení dvou zakázek

Na tomto svém jednání rada města připravila program a materiály pro příští zasedání zastupitelstva města. Rada schválila na základě výběrového řízení dvě zakázky, a to na studii dopravního napojení lokality Rudská od Ing. arch. J. Brychtové za 68 000 Kč bez DPH a na dokanalizování ulice Na Hrázi od společnosti Mamelom s. r. o. za cenu 1 333 724 Kč bez DPH.

Nabídka na snížení zápachu

Rada města též přijala nabídku Technických služeb na instalaci dávkového zařízení v přečerpávací

stanici v Pecínově pro snížení zápachu z kanalizace za 228 204 Kč včetně DPH.

Výrobní haly Technickým službám neposlouží

Rada města se také zabývala areálem společnosti G. A. M. HEAT v ul. Jiřího Šotky. Společnost je v konkurzu a na nemovitosti byl vydán exekuční příkaz k prodeji. Výrobní haly jsou inzerovány k prodeji za 48 miliónů korun. Vyskytl se názor, že by tento objekt mohl být vhodný pro Technické služby. Dle sdělení jednatele TSNS jsou předmětné haly nadměrné a nebyly by plně využity. Jejich přizpůsobení provozu TSNS by

vyžadovalo další investice (sběrný dvůr, oplocení, úprava opláštění hal, zázemí pro zaměstnance). Zakoupení zmíněného areálu považuje za ekonomicky nevýhodné. Je dále nutné připomenout, že TSNS potřebují kromě budov také zpevněné plochy na materiál, sůl, pro parkování apod. V okolí areálu jsou plochy minimální a musel by se zakoupit sousední pozemek/y za další miliónové náklady. Závěrem rada města konstatovala, že by zakoupení nebo jednání o zakoupení předmětného areálu pro případné využití Technickými službami bylo ekonomicky i po technické stránce nevýhodné a po všech stránkách nepraktické.

Jiří Tláškal

Žádost o dotaci na projekt „Nové Strašecí – Modernizace městského kamerového systému“

V souvislosti se zapojením města do programu Prevence kriminality byl vytvořen koncepční materiál „Program prevence kriminality v Novém Strašecí na období 2021–2023“.

Tento materiál analyzuje problematiku kriminality ve městě, definuje problematiku lokality a navrhuje preventivní aktivity.

Zpracování tohoto programu je podmínkou pro podání žádosti o dotaci v rámci Programu prevence kriminality na rok 2021 v termínu do 15. 2. 2021.

Odbor investic připravil žádost na jednu z navrhovaných preventivních aktivit.

Jedná se o projekt „Nové Strašecí – modernizace městského kamerového systému“.

V jeho rámci je plánováno pořízení záložního serveru do monitorovacího centra MKDS, který umožní systém provozovat na více serverech zároveň za účelem zajištění redundance systému při výpadku jednoho z nich. Tedy upgrade systému nahrávání na kameře v případě výpadku sítě

Zápis z jednání rady města a zastupitelstva města – upravené ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů – jsou k dispozici na webových stránkách města: www.novestraseci.cz. (red)

a následnou synchronizaci záznamů se serverem. Dále pak rozšíření městského kamerového systému o kamerový bod v ul. Karlovarská (u Benziny) na výjezdu z města.

Bod bude vybaven otočnou kamerou a kamerou pro čtení SPZ a napojen na monitorovací centrum. Předpokládané náklady projektu jsou 400 000 Kč, když dotace by činila 350 000 Kč a spoluúčast města 50 000 Kč.

Karel Filip

Nouzový stav – druhá vlna

(informace od starosty města od 5. října 2020 do 3. února 2021)

Nikdy jsem si nepředstavoval, že budu psát tyto smutné řádky. Ale takový je život. Přináší nejen radosti, ale i smutné chvíle a vy se musíte rozhodnout v určitém okamžiku.

Nechci hodnotit, co se nám povedlo nebo nepovedlo, to ukáže čas.

Všechna svá rozhodnutí jsme ale činili tak, abychom pomohli našim spoluobčanům.

Nouzový stav

Vláda v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, vyhlásila pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru (označovaný jako SARS CoV-2) na území České republiky nouzový stav dne 12. března 2020. Tehdy platil do 17. května.

Od pondělí 5. října 2020 platí na území České republiky nouzový stav znovu, tedy z důvodu zhoršené epidemické situace v souvislosti s výskytem koronaviru SARS-CoV-2.

Na základě předchozích souhlasů udělených Poslaneckou sněmovnou vláda opakovaně rozhodla o jeho prodloužení. *(V současné době je nouzový stav prodloužen do 28. února. aktualizováno)*

Krizový štáb

Krizový štáb se v našem městě schází opět 6. října 2020. Dochází k monitorování počtu nakažených ve městě. Znovu jsou zveřejněna důležitá telefonní čísla. Radnice opět nabízí seniorům, že pomůže s jejich nákupy a léky. Připomínáme, že je možné využít službu SENIOR taxi, hasiči dezinfikují zastávky a na vyžádání domovy seniorů, polikliniku, školní jídelnu.

JUDr. Tláškal, Ing. Vondra, Bc. Stanislav Jahelka a Mgr. Petr Chochola průběžně informují o stavu ochranných pomůcek. Ředitel školy dále informuje o pomoci podniku ČLUZ, který zakoupil některým žákům notebooky pro distanční výuku.

Domov seniorů v nouzi

Dne 22. října zveřejňuje výzvu ředitelka domova seniorů Mgr. Jůnová, že hledá dobrovolníky na pomoc. Jako první reagovali studenti a studentky místního gymnázia, přihlásilo se jich deset. Další studenti se přihlásili ze Střední zdravotnické školy v Kladně. Na výzvu reagoval i radní města a učitel Mgr. Jiří Bouček, který také docházel pomáhat.

Školy a školky

Začátkem listopadu informuje ředitel školy Mgr. Petr Chochola o stavu v mateřských školách. Situace není dobrá ve dvou z nich. Jako už několikrát pomáhají místní hasiči s dezinfekcí těchto prostor. Dne 18. listopadu se nám vrací do škol žáci prvních a druhých tříd ZŠ.

Alma Mater, městský úřad a Dětský domov NS

Začátkem prosince informuje ředitel druhého domova seniorů, že i v DS Alma Mater jsou pozitivní někteří klienti a zaměstnanci. Pandemie se nevyhnula ani zaměstnancům městského úřadu.

Začátkem ledna informuje ředitel dětského domova Alexandr Krško, že nákaza se objevila i v jejich zařízení.

Testování ve Strašecí

Dne 8. prosince rozhoduje krizový štáb, že ve městě proběhne dvojí testování dobrovolníků.

Prvního testování se zúčastnilo 21 občanů. Dvacet testů bylo negativních, jeden byl pozitivní. Druhého testování 17. prosince se zúčastnilo celkem 25 občanů a všichni byli negativní.

Krizový štáb rozhoduje o dalších dvou kolech dobrovolného testování občanů, 13. ledna probíhá třetí kolo. Zúčastnilo se ho 16 občanů. Nikdo z testovaných nebyl pozitivní. Čtvrté kolo proběhlo 20. ledna a zúčastnilo se ho 10 občanů.

Všem vyšel negativní test.

Detasované očkovací místo

Dne 13. ledna dochází k jednání s jednatelem rakovnické Masarykovy nemocnice o zřízení detašovaného pracoviště pro očkování občanů města a spádových obcí. Město poskytlo prostory v Pečovatelském domě a Ing. Ivana Rezková pomáhá s administrativou a s přihlášením do systému. Okresní nemocnice zabezpečuje toto místo odborným personálem (lékaři a sestrami). Vláda rozhoduje, že jako první budou očkováni senioři 80+.

S přihlášením do systému pomáhají nejen rodinní příslušníci, ale i zaměstnanci úřadu a pracovníci POSEZu z Domova seniorů.

Dne 25. ledna dochází k očkování prvních obyvatel města, další proběhlo 1. února. *(Od té doby se očkuje pravidelně.)*

Počítá se, že bude pokračovat i v dalších dnech. Jak bude rychlé, to závisí na počtu vakcín, které okres dostane.

Poděkování dobrovolníkům

Závěrem bych chtěl poděkovat všem dobrovolníkům, kteří se zapojili do pomoci našim spoluobčanům.

Byli to pracovníci domova seniorů, studenti místního gymnázia, hasiči, příslušníci městské policie, lékaři, zdravotní sestry, pracovníci městského úřadu, učitelé, vychovatelé, kuchařky ve školní jídelně.

Do pomoci se zapojily i velké podniky v okrese jako ČLUZ, Rakona, ale i další menší firmy a sponzoři.

Samozřejmě se budeme snažit pomáhat dál, i když mnohdy naše práce není příliš vidět.

Karel Filip

Rozšíření vodovodního řadu k rekreačním objektům Na Paloučku

Dne 13. ledna 2021 město Nové Strašecí obdrželo žádost od paní Niny Dekojové v zastoupení vlastníků rekreačních objektů Na Paloučku ohledně možnosti rozšíření vodovodního řadu k jejich rekreačním objektům. Stavbu vodovodu chtějí kompletně realizovat na své náklady.

Nyní je vodovodní řad ukončen na konci ulice Vojty Kuchyňky a trasa je navržena ve stávající příjezdové komunikaci směrem k Paloučku.

Dotčené pozemky ve vlastnictví města jsou parc. č. 2118/1, 217/29, 217/32, 169/4, 161/5 a 153/7 v k. ú. Nové Strašecí.

Rozšíření vodovodu mají vlastníci zkonultováno se Středočeskými Vodárnami a předkládají městu situační náčrt s navrženým řešením k předběžnému odsouhlasení jejich záměru.

Rada města na svém zasedání v pondělí 1. února vzala na vědomí stavební záměr vlastníků.

Karel Filip

Odbahnění usazovací nádrže a okolí přítoku rybníka Konopas

Odbor investic MěÚ v rámci uloženého úkolu připravil výzvu k předložení cenové nabídky u veřejné zakázky malého rozsahu na stavební práce „Odbahnění usazovací nádrže a okolí přítoku rybníka Konopas“. V rámci realizovaných stavebních prací bude obnoven přítok do rybníka Konopas a odstraněny splavené sedimenty v usazovací nádrži a přítoku rybníka.

Celkem se předpokládá odstranit 1 300 m³ nánosů s uložením na hráz dosazovací nádrže.

Cenu za hotové dílo lze dle kvalifikovaného odhadu OI MěÚ (předchozí obdobné realizace) předpokládat v rozmezí cca 300 000 Kč bez DPH. Jedná se tedy o zakázku malého rozsahu na stavební práce, která se neřídí zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v platném znění.

Financování bude nutné zajistit projednáním příslušného rozpočtového opatření v orgánech města.

OI MěÚ navrhuje výzvu k předložení nabídky zaslat šesti firmám, vzhledem k specifickému druhu předmětných stavebních prací. Hodnotícím kritériem by měla být nejnížší nabídková cena. Zároveň byla schválena hodnotící komise.

Karel Filip

Finanční příspěvek města na POSEZ pro rok 2021

Středočeský kraj realizuje od roku 2018 projekt kontaktních míst pro seniory a osoby se zdravotním postižením s názvem „POSEZ – pomoc seniorům a zdravotně postiženým“. Cílem projektu je zřízení a provozování kontaktního místa pro seniory a osoby se zdravotním postižením ve městech a obcích kraje, v našem městě v Domově seniorů (DS).

Návštěvníkům centra je poskytována pomoc a podpora pro zkvalitnění jejich života či poradenství v celé řadě oblastí, v současné době např.

pomoc při registraci k očkování proti COVID-19. Projekt nemá za cíl nahradit poskytování sociálních služeb, naopak měl by doplnit celý systém sociální péče. Město se k projektu přihlásilo.

POSEZ funguje v DS v Novém Strašecí od druhé poloviny roku 2018. Projekt je financován zčásti Středočeským krajem (60%) a zčásti naším městem (40%).

Domov seniorů Nové Strašecí vyčíslil předpokládané náklady na provoz kontaktního místa POSEZ

v roce 2021 na 238 000 Kč. Příspěvek města by tak měl činit 96 400 Kč a Středočeského kraje 141 600 Kč.

V rozpočtu města je s příspěvkem na tento rok počítáno – alokována je částka 100 000 Kč.

Vzhledem k výši příspěvku přesahující 50 tisíc korun je jeho poskytnutí v kompetenci zastupitelstva města, které by mohlo žádost projednat po schválení rozpočtu na rok 2021.

Karel Filip

Přehled o pozitivních případech v Mobilním Rozhlase

Od čtvrtka 11. února najdete Covid report s počty pozitivních případů v Novém Strašecí pravidelně a pohodlně na obecních stránkách pod hlavičkou Mobilního Rozhlasu

<https://novestraseci.mobilnirozhlas.cz/covid-report>

Zastupitel města Dr. Jan Kleindienst začal spolupracovat s Mobilním Rozhlasem, kterému se velmi zalíbil jeho covidový report a chce ho nabízet pro každou z 6 300 obcí v ČR.

Dr. Kleindienst se dohodl s Mobilním Rozhlasem, že v rámci projektu Mama AI bude obcím Covid report poskytovat zdarma jako službu vlasti. Bude to stát dost osobního času, software i hardware náklady, ale stojí to za to.

A co říká Dr. Kleindienst?

„Domluvil jsem s ředitelem Mobilního Rozhlasu, že Nové Strašecí bude jedna z prvních pěti pilotních obcí v ČR, kde Covid report spustí. Mám radost, že na to přistoupili a můžeme tak být rovnou v centru dění jako průkopníci. Děkuji panu starostovi a místostarostovi za morální podporu. Do konce února by pak služba měla být postupně rozšířena pro všechny obce v České republice.“

Anketa jako zpětná vazba

Součástí spuštění bude i anketa, kterou Mobilní Rozhlas rozešle mezi občany, aby u pilotních obcí

zjistil ohlas a zpětnou vazbu.

Budu rád, když se do ní zapojí co nejvíce lidí. Nám patriotům obce to dá dobrou příležitost ukázat ve veřejném prostoru i v celostátním měřítku, že ve Strašecí zodpovědně přistupujeme k pandemii jak z hlediska nadstandardní podpory testování a očkování občanů, tak i z hlediska covidové informovanosti a rozhodování založeném na datech.

Doufám, že nová služba bude pro občany celé České republiky užitečná. Určitě ji chceme na základě zpětné vazby dál vylepšovat.

Díky za podporu a povzbuzení.

Karel Filip

UPOZORNĚNÍ

Od 1. března se může v Novém Strašecí registrovat k očkování další skupina osob, a to ve věkové kategorii 70+. Dosud se očkovovalo pouze v pondělí dopoledne. Nadále se počítá s prodloužením času, příp. počtu očkovačích dnů. Pro registraci v NS je nutné volat na tel. č. 313 572 340.

Doufám, že to všichni zdárně přečkáme

Hlavním očkovačím místem je Masarykova nemocnice v Rakovníku. Tak jako do jiných obdobných míst sem přicházejí vakcíny z kraje, kterému je přiděluje stát.

Funkce hlavního koordinátora očkování v okrese připadla náměstkyni pro ošetrovatelskou péči (hlavní sestře) v nemocnici **Mgr. Markétě Palkové**. Než se jí stala, pracovala dlouhá léta tzv. u lůžka. Má nejvyšší možnou kvalifikaci zdravotní sestry S3 s vysokou školou. Její život zdravotnické manažerky se však s příchodem pandemie úplně změnil. Kromě vlastní běžné agendy organizuje očkovací dny podle množství právě dostupných vakcín a rozhoduje i o tom, kolik vakcín zůstane v Rakovníku a kolik se uvolní pro detašované provizorní očkovačím místo v Novém Strašecí. Kromě toho zaskakuje za kolegyně, běžně vytírá nosy na „covidámě“ či očkuje.

„Prokousáváme se tím, jak se dá. Personálu je málo a situace se mění ze dne na den. Takže ani případné zaučení někoho, kdo by mě vystřídal, není možné. Pořád se děje něco nového, nevím,

Očkování v Novém Strašecí (foto Ivana Rezková)

co bych ho vlastně měla naučit,“ uvedla v rozhovoru Markéta Palková.

Nedávno třeba potřebovala nutně vyočkovat zbylou vakcínu, když v pátek místo objednaných padesáti klientů dorazilo jen dvacet. Nikdo z personálu nebyl přes víkend k dispozici, sehnala jen MUDr. Ivo Trešla, který s ní v neděli odpoledne laskavě jel očkovat do Domova důchodců, kam

měli podle plánu dorazit až v úterý. Co ale dělat jiného, aby se vakcína nemusela vyhodit?

Na Rakovnícku je k očkování zaregistrováno celkem 640 seniorů 80+. Jmenné seznamy jsou uloženy na ministerstvu zdravotnictví, které podle množství vakcín nahlášených očkovačím místem samo rozesílá seniorům sms s termínem očkování.

„Když si ten člověk zprávu nepřečte nebo pak zapomene, vakcína zbude. My vůbec nevíme, kdo k nám má přijít. Jen počet lidí. Kdybychom měli jména, obvoláme si je předem.“

O přísunu vakcín jsme se doteď dozvídali 2–3 dny předem, tedy velmi krátce a je jich málo. Právě dnes máme dostat poprvé vakcínu od Moderny, ale jen 100 dávek. Stále musím počítat s tím, že pro každého očkovaného musím mít hned i druhou dávku. Zatím se nemůžu spolehnout načasné dodávky. Ale jako všichni věřím a doufám, že si to sedne, že se situace postupně zlepší a že to zdárně přečkáme,“ uzavřela Markéta Palková.

Lída Fafliková

Zdražení stočného – lež nebo pravda

Je to již nějakou dobu, kdy město Nové Strašecí po dohodě s VKM Kladno, a. s. jako vlastníkem vodohospodářské infrastruktury a Středočeskými vodárnami, a. s. jako jejím provozovatelem převzalo pod svoji správu provozování kanalizační sítě včetně čistíren odpadních vod (dále jen ČOV) výměnou za veškerou vodovodní síť.

Dovolujeme si připomenout, že před touto směrnicí spravovala kanalizační i vodovodní síť VKM spolu se Středočeskými vodárnami. Podmínky provozování byly nastaveny zcela jinak.

Byly stanoveny ceny za vodné a stočné, které byly sice příjmem VKM, resp. Středočeských vo-

dáren, ale veškeré náklady na opravy, a dokonce i na připravované investice (na odkanalizování zbytku města a modernizaci a zkapacitnění stávající ČOV na 7 500 ekvivalentních obyvatel) by byly v režii výše uvedených společností a naše město by nestálo téměř nic.

Nyní je situace úplně opačná. Nikdo z nás vůbec neví, na kolik peněz celá akce týkající se nejen samotné stavby, ale i provozu, poradenství a dalších náležitostí přišla a ještě přijde. Nevíme, na co jsou využívány prostředky z fondu určeného na obnovu kanalizace. Jediné, co víme, je to, že cena stočného vzrostla od roku 2018 o 6 Kč za 1 m³ (cena bez

DPH), a to i přes opakované tvrzení vedení města, že dofinancování s cenou stočného vůbec nesouvisí.

Vážení spoluobčané, není to lež, jak nám bylo v roce 2018 sděleno od vedení města, ale je to pravda.

(https://rakovnický.denik.cz/zpravy_region/novostrasecti-se-dohadovali-kvuli-vyvoji-ceny-stocneho-20190111.html).

A tak se tedy ptáme, kde jsou ony slibované milióny, které mělo město provozováním kanalizace získat? Je vůbec město schopno do poslední koruny vyúčtovat všechny náklady a příjmy související s kanalizací?

Toť otázka....

Ing. Pavel Vaic

za klub zastupitelů a MS ODS Nové Strašecí

Mince má dvě strany

(reakce vedení města na článek Zdražení stočného – lež nebo pravda)

Přestože jsem si plně vědom, že reakce na výše uvedený článek ve stejném čísle Novostrašeckého měsíčníku bude některými kolegy ze zastupitelstva kritizována, myslím si, že ten, komu je kritika směřována, má právo se vyjádřit. Nechtějí si občan po přečtení obou příspěvků sám vybere, ke kterému názoru se přikloní.

Je skutečností, že na vlastnictví a provozování vodohospodářské infrastruktury, svozu odpadů, zajišťování tepelného zásobování a dalších záležitostí máme s Ing. Pavlem Vaicem, resp. se stranou ODS názorové rozdíly.

Způsoby provozování vodohospodářské infrastruktury

Modelů, jak zajišťovat provoz této pro obec klíčové infrastruktury, je více. A není možné jednoznačně říci, který je lepší a který horší. Každý má své výhody i nevýhody, v každém modelu mohou věci fungovat či naopak. Vodohospodářský majetek je vlastněn obcemi, městy, svazky obcí nebo soukromými společnostmi a je provozován různě – vlastními silami nebo externími společnostmi.

Naše město má v majetku kanalizační infrastrukturu a šlo cestou provozování vlastní společností, kterou jsou Technické služby Nové Strašecí, s. r. o.

Financování provozu a výstavby je přístupné veřejnosti

Nemohu souhlasit s tvrzením, že nikdo neví, na kolik celá akce (myšleno provozování a výstavba) přišla a přijde. Vše je řádně zasmulovněno a výdaje jsou známé nebo rozpočtované. Na webových stránkách města jsou zveřejněny všechny faktury. Na každém zastupitelstvu je zastupitelům předkládána přehledová zpráva o financování. Všechny příjmy a výdaje jsou řádně

zaúčtovány a podobně jako soukromý sektor je i město kontrolováno. Každý týden probíhají kontrolní dny za účasti všech subjektů. Rada města a celý úřední aparát se připravuje tak, aby vše řádně proběhlo.

Související výdaje

Ano, je to velká akce a z podstaty samé je zde mnoho věcí, které se musí řešit. Dostavba kanalizace s sebou nese další související výdaje, které se řeší v průběhu, protože je stavba rozplánována do tří let.

Patří sem především opravy komunikací a další technické infrastruktury jako např. veřejné osvětlení.

Na tyto akce byly nebo jsou zpracovávány projektové dokumentace, rozpočty a uvádějí se v realizaci tak, aby se řešily v souběhu s dostavbou kanalizace.

Provozovatel vyúčtovává občanům, firmám a dalším institucím řádně stočné a z části tohoto příjmu hradí městu na základě smluv nájemné. Jsou z něho hrazeny také faktury dodavatelům. Aktuálně tento příjem do městské pokladny činí 3,8 milionů ročně (plus DPH).

Prostředky z fondu na obnovu kanalizace jsou využívány zcela v souladu s jeho pravidly. Tedy pouze na záležitosti týkající se vodohospodářského majetku.

Vzrůst ceny stočného

Faktem je, že cena stočného od roku 2011 vzrostla. Jde však jen o pochopitelný důsledek zvyšujících se nákladů. Podívejme se kolem sebe, jak postupně rostou ceny stovek a tisíců věcí.

Co se týká článku v Rakovnickém deníku, na který Ing. Vaic odkazuje s komentářem, že vedení města uvádělo, že „dofinancování s cenou stočného vůbec nesouvisí,“ a zdražilo se o 6 Kč

bez DPH, jsem toho názoru, že je nepřesný. Článek byl sepsán na základě dlouhé diskuze na prosincovém zastupitelstvu roku 2018, takže bylo obtížné zachytit přesné nuance. Vhodnější by bylo odkázat přímo na zápis ze zastupitelstva nebo na pořízený videozáznam z daného jednání k bodům: Rozpočet na rok 2019 a Zpráva o dostavbě kanalizace.

Je pravda, že v případě výstavby kanalizace a ČOV dojde k navýšení hodnoty vodárenského majetku. A je tedy nutné tvořit větší objem finančních prostředků na jeho budoucí obnovu. Na druhé straně se na nově vybudované kanalizační řady připojí další nemovitosti. Zvýší se tedy i příjem z fakturovaného stočného.

Úniky znečištěných vod?

Pro přesnost musím ještě zmínit, že od stávajících nemovitostí se musí vyvážet odpadní vody z jímek.

Z dat je však zřejmé, že toto čištění není absolutní. Množství vyfakturované dodané pitné vody se v drtivé většině případů nerovná množství vyvezené a vyčištěné vody.

Musí tedy nutně docházet k únikům znečištěných vod.

Cena za vyčištění odpadní vody (myšleno za vyčištění bez dopravného) je navíc nižší než cena stočného. Pokud by nastala hypotetická – nepravděpodobná – varianta, že by se vybudovaly nové kanalizační řady a nikdo by se na ně nepřipojil, pak by zřejmě došlo k navýšení ceny stočného.

Tuto variantu však nepředpokládáme.

Mince má dvě strany a není tedy možné brát v potaz pouze jednu tak, jak se na problém dívá Ing. Vaic.

Jan Bureš

místostarosta města

Akci následuje reakce

V souvislosti s lehkým nárůstem kritických příspěvků v Novostrašeckém měsíčníku, které se dočkaly odpovědi od kritizovaného subjektu kouřili brzké uzávěrce až v následujícím čísle (tedy s měsíčním zpožděním), se redakční rada měsíčníku rozhodla k následujícímu kroku.

Příspěvky, na které lze očekávat reakci od protistrany, jí budou redakcí zasílané k vyjádření, pokud tak neučiní dříve sám autor.

Obecně předpokládáme, že k odpovědi postačí tři pracovní dny, takže první příspěvek by měl dorazit nejpozději čtyři pracovní dny před uzávěrkou čísla tak, aby byl čas na příslušnou reakci kritizovaného subjektu.

Kratší doba pro zveřejnění v připravovaném čísle měsíčníku bude možná jedině tehdy, zoládne-li výslovně protistrana odpověď dříve.

Pokud dorazí první příspěvek později než tyto

čtyři pracovní dny před uzávěrkou měsíčníku a zároveň protistrana nestihne v této kratší lhůtě reagovat, redakce zařadí oba příspěvky až v dalším čísle.

Toto uspořádání pokládáme za spravedlivé.

Nemělo by se už stávat, že dotčená strana nedostane v tomtéž čísle svoji šanci.

Jan Bureš

za Redakční radu NM

Zápach z kanalizace – proč vzniká a co s ním?

Už z nadpisu je patrné, s čím máme v našem městě problém. Zápach linoucí se v některých částech města čas od času znepříjemňuje život těm, kteří jen procházejí i těm, kteří zde bydlí. Musí se tedy řešit.

Kde je problém?

Někdy se bohužel nedaří na viníka jednoznačně ukázat. Kanalizační potrubí je téměř ve všech ulicích města a nebývá pravidlem, že zápach se objeví vždy v místě svého vzniku.

Příčiny mohou být různé.

Tlaková kanalizace, která v daném místě vyústí do gravitační kanalizace.

Závady na kanalizaci např. ještě z doby výstavby, kdy stavební firma nevypádovala správně potrubí a vznikly tam tzv. protispády, tedy místa, kde se odpadní voda zdržuje.

Jednotná kanalizace, do které jsou svedeny dešťové vody ze střech a komunikací a zápach prochází dešťovými vpustěmi nebo okapovými svody.

Netěsná víka kanalizačních šachet.

Nebo třeba změna tlaku při změně počasí, např. před bouřkou.

To je výčet možných základních příčin vzniku zápachu z kanalizace.

Ilustrační foto (foto archiv redakce)

Mšecké Žehrovice. Spočívá v instalaci dávkování chemické látky do kanalizačního výtlačku. Ten způsobuje, laicky řečeno, že se nežádoucí látky vyvlečou místo toho, aby se uvolnily do vzduchu. Jedná se o osvědčenou metodu, která se nově již standardně osazuje na kanalizační soustavu, kde jsou přetlakové stanice.

Toto zařízení bylo na čerpací stanici do Mšeckých Žehrovic instalováno v listopadu 2020.

Odpadní vody rovnou do čističky

TSNS si dále ke konci roku zapůjčily zařízení na měření zápachu, které bylo instalováno v ulici Tovární, Buková, U Stadionu a Křivoklátská, kde je obzvláště špatná situace.

Byla zjištěna souvislost vzniku zápachu s návozem splaškových vod fekálními vozy.

Místo vypouštění bylo cca 100 m před čistírnou odpadních vod, a to přímo do kanalizačního řádu. S mírným časovým odstupem od vypouštění byly naměřeny negativní hodnoty zápachu na měřicím zařízení vzdáleném několik set metrů od tohoto místa.

Při vypouštění odpadní vody se zápach dostával kanalizačním potrubím zpět do města. V lednu letošního roku bylo zprovozněno zařízení na návoz splaškových vod fekálními vozy na nové čistírně. Jedná se o moderní zařízení, které je schopné měřit předané množství, hodnotu PH a je tak přesná evidence.

Podstatné je, že se odpadní vody již nevypouštějí do kanalizačního řádu přímo a není tedy možné, aby se zápach dostával vlivem „komínového efektu“ do kanalizačního řádu zpětně. Zdroj tohoto zápachu byl tedy odstraněn.

Protispády v kanalizaci

Dalším možným zdrojem zápachu jsou závady na kanalizaci, kde vznikají tzv. protispády. Voda se v těchto místech zdržuje, neodtéká řádně.

Tedy možný zdroj zápachu.

TSNS provádí pravidelně každý rok čištění a monitoring kanalizační sítě. Náklady na tyto činnosti se pohybují v řádech statisíců korun. Na několika místech byla již veřejná kanalizace opravena, např. v ul. Čsl. Armády, Okružní, Rakovnické sídliště, Křivoklátské sídliště... TSNS mají vytipovány další lokality, které vyžadují menší nebo větší opravy.

Zde se ale nabízí oprava v součinnosti s opravou komunikace.

Dešťové svody ne do splaškové kanalizace

V lokalitě horní části Žižkova náměstí je také evidováno místo, kde se zápach objevuje s větší intenzitou. Zde máme podezření na dešťovou kanalizaci, která vede od Fortenského rybníka a prochází lokalitou Na Fortně, Žižkovým náměstím, směřuje k ul. Čsl. Armády a končí v ul. Okružní. Před křižovatkou je ale bohužel technický problém – zával, který se chystáme opravit. Budou dále vyměněny některé poklopy na revizních šachtách. Lokalita Na Fortně nemá dosud řešenu splaškovou kanalizaci. Ta se bude realizovat v nejbližších měsících a měla by být hotová do cca poloviny letošního roku. Všechny nemovitosti se budou muset na tuto kanalizaci napojit. Tedy i zde očekáváme zlepšení situace.

Dalším možným zdrojem zápachu jsou dešťové svody jednotlivých nemovitostí. Přestože je žádoucí, aby dešťové vody nebyly sváděny do splaškové kanalizace, mnozí občané nadbytečnou vodu ze svých nemovitostí do kanalizace přesto odvádějí.

Pokud je napojení bez tzv. „sifonu“, zejména při změně tlaku se tudy nežádoucí zápach dostává do ovzduší. Je tedy nutné, aby sami občané prověřili tato místa možného zdroje zápachu a přispěli k jeho snížení.

Obdobný problém je svedení dešťových vod z komunikací. Historicky se odvod dešťových vod takto řešil a ve větší části města tak funguje dodnes, kdy už je to nepřijatelné. Tenhle problém jsme zdědili a již se řeší. Nicméně to bude běh na delší dobu.

Co se již realizovalo Měřicí zařízení a vložkování

Technické služby (TSNS) se již delší dobu řešením problému zabývají.

Stížnosti od občanů byly zejména z oblasti kolem Fortenského rybníka a přilehlých ulic a v ul. Křivoklátská. Nežádoucí zápach nemá zpravidla jen jednu příčinu, proto se pozornost zaměřila na několik možných zdrojů.

Již v polovině loňského roku proběhla jednání se společností Středočeské vodárny, a. s., které provozují kanalizaci ve Mšeckých Žehrovicích. Kanalizace je napojena do kanalizačního řádu města v ul. U Stadionu. Společnost instalovala na podnět TSNS měřicí zařízení do místa, kde je tlaková kanalizace napojena na gravitační. Měření zde byly naměřeny vyšší hodnoty zápchových složek. Na základě těchto měření společnost Středočeské vodárny, a. s. navrhla technické řešení pro čerpací stanici v obci

Řešení je i v zasakování

Řešením je odvod dešťových vod do dešťové kanalizace nebo tyto vody zasakovat.

Anebo instalace speciálních šachet fungujících na obdobném principu jako třeba umyvadlo. Dešťová kanalizace není ve městě všude a na mnohých místech je zasakování buď technicky nemožné (přítomnost inženýrských sítí) nebo pro ně nejsou vhodné geologické podmínky. Navíc instalace zasakovacích nádrží je násobně dražší než pouhé napojení na stávající kanalizaci. I v této oblasti se ale zasakování již řeší.

Zasakovací nádrže byly instalované do ulice Lidická, kde probíhala oprava komunikace.

Několik takových nádrží je v ul. Rabasova, horní

části ul. Rudská a ul. Obětí Okupace. Zasakování se již automaticky zapracovává do realizovaných projektových dokumentací na opravy komunikací, např. ul. Okružní, U Stadionu, Lesní, Polní.

Speciální protizápachové vpustě byly instalovány do části ul. Čsl. Armády.

Co se připravuje

TSNS začaly na základě vyhodnocení z měřicích zařízení v loňském roce připravovat cenovou nabídku a následnou realizaci na obdobné zařízení, jako je instalováno ve Mšeckých Žehrovicích. A to do lokality Pecínov, kde je kanalizační výtlač z čerpací stanice napojený do gravitační kanalizace v komunikaci před hřbitovem.

Situace v této lokalitě by se instalací zařízení měla výrazně zlepšit. Řešení schválila rada města dne 15. února 2021 a realizace proběhne v nejbližší době.

Zkušenosti z prováděných měření nás přivedly k zajímavým zjištěním. Po vyhodnocení byla navržena řešení a ta se uvádějí v život.

Projektová dokumentace na dokanalizování města již také počítá s umístěním dávkovacího zařízení u největší čerpací stanice, která je umístěna ve spodní části ulice Rudská.

V měření zápachu plánujeme pokračovat i v letošním roce. Zvažujeme instalaci více měřicích zařízení, aby se další zdroje zápachu daly lépe dohledávat.

Jan Bureš

Drobná inzerce v měsíčníku

Možnost drobné inzerce v Novostrašeckém měsíčníku existuje už dlouho, je však občany poněkud opomíjená, třeba si ji ani neuvědomují.

Hojně se naopak využívá Nekomerční inzerce, tedy vzpomínky, poděkování či blahopřání.

Na www.novostraseckymesicnik.cz je uveden následující velmi přívětivý ceník:

Občanská řádková inzerce

**Cena za řádek 45 Kč (včetně DPH)
za 60 znaků včetně mezer**

Podnikatelská řádková inzerce

**Cena za řádek 90 Kč (včetně DPH)
za 60 znaků včetně mezer**

Nekomerční inzerce

**Poděkování, blahopřání 2,50 Kč/cm²
Fixní cena vzpomínky 90 Kč**

Připomínáme tuto variantu, protože měsíčník vychází v nákladu 850 ks a možnost, že někdo na inzerát zareaguje, tedy není až tak malá. Nebrá-

níme se uveřejnění inzerátu z jakékoliv oblasti běžného života od seznámení, koupi, prodej, nemovitosti, služby, po nabídku a poptávku práce apod.

Pokud bude o drobnou inzerci dostatečný zájem, vyčleníme jí v časopisu zvláštní rubriku.

Zkuste u nás inzerovat!

Lída Faflíková

Z policejního deníku

Dne 2. ledna v dopoledních hodinách strážníci prováděli kontrolu odlehlých míst na katastru Nové Strašecí. Po zjištění nepořádku byl zprostředkován jeho úklid.

Dne 6. ledna v odpoledních hodinách strážníci přijali oznámení o podezřelém dodávce v ulici Lomená. Strážníci vozidlo prověřili a zjistili, že vozidlo není kradené, jen parkuje na neobvyklém místě.

Dne 7. ledna ve večerních hodinách požádala strážníky žena z ulice Křivoklátská o asistenci při kontrole své poštovní schránky. Žena se ze zdravotních důvodů bála ke schránce dojít. Po příjezdu na místo bylo strážníkům sděleno, že je předběhla sousedka.

Dne 10. ledna v dopoledních hodinách byla strážníkům oznámena dopravní nehoda směrem na Mšecké Žehrovice, kdy neznámé vozidlo si to chtělo rozdat s betonovým sloupem elektrického napětí. Pachatel odjel a namísto jednoho sloupu zůstaly dva menší. Strážníci vyrozuměli záchranáře z ČEZ a PČR SDN Rakovník a následně usměrňovali dopravu. Sloup byl vyměněn.

Dne 11. ledna v dopoledních hodinách strážníci vyjížděli na svých pekelných bobech do lokality Palouček, kde malí kaskadéři zkoušeli na svých strojích crash test do betonového plotu. Řidiči byli strážníky poučeni

o bezpečném chování a na plot byla umístěna výstražná páska. Kontrolu lokality strážníci provádějí pravidelně.

Dne 12. ledna v dopoledních hodinách bylo strážníkům oznámeno posprejování několika míst ve městě. Opatrný umělec je stále v řešení strážníků i policistů.

Dne 13. ledna v dopoledních hodinách byl strážníkům oznámen pohyb Yettiho na Komenského nám. Z chlupatého borce se vyklubal středoasijský pastevecký pes, kterému strážníci pomohli nalézt cestu domů do ulice B. Němcové.

Dne 14. ledna v dopoledních hodinách strážníci vyjížděli do lokality Fortna, kde byl zapadlý nákladní vůz, který poničil městskou zeď. Po vyproštění automobilu pomocí traktoru, došlo také k částečné úpravě terénu. Případná škoda bude projednána s OI Nové Strašecí.

Dne 14. ledna po poledni byla strážníkům oznámena překážka v silničním provozu na kruhovém objezdu u prodejny Lidl. Strážníci na místě našli velkou plastovou desku, kterou odstranili.

Dne 14. ledna i v ostatní zimní dny strážníci řešili v součinnosti s TS NS úklid sněhu ve městě. Strážníci se snažili výzvou nebo osobním kon-

taktem docílit v úzkých ulicích parkování vozidel při jedné straně. Bohužel, někdy to byl nadlidský výkon, proto žádáme občany, aby se snažili úklid sněhové nadílky usnadnit.

Dne 17. ledna strážníci přijali na služební telefon SMS o muži bydlícím v ulici Okružní, který uklouzl a nemůže se zvednout. Strážníci byli na místě společně s SDH N. Strašecí, kteří provedli násilné otevření domu. Tam byl nalezen ležící muž s poraněním hlavy. Byla mu poskytnuta první pomoc a přivolána RZS s následnou hospitalizací v nemocnici Rakovník.

Dne 18. ledna v dopoledních hodinách oznámil strážníkům pracovník ZŠ opakované, neoprávněné ukládání odpadu u kontejnerů před školou. Na základě zjištění z MěKDS byl pachatel odhalen a byla mu uložena přiměřená pokuta.

Dne 19. ledna ve večerních hodinách strážníci usměrňovali dopravu na rychlostní komunikaci D6 29,5 km směrem na Nové Strašecí. Nacházelo se zde osobní vozidlo po nehodě převrácené na střeche. Po šetření PČR SDN Rakovník a odstranění vozidla odtahovou službou byla součinnost ukončena.

Dne 20. ledna v dopoledních hodinách požádala hlídka strážníků MěP Stochov o součinnost při pro-

následování pštrosa. Ten překročil hranici teplých krajů a pohyboval se na katastru ledového království Nového Strašecí. Po hodinovém pronásledování ptáka zakročili černí rytíři ve znaku Vladislava Jagellonského a rychlým chvatem zneškodnili ptáka svázáním jeho pařátů. Následně byl pštros živ a zdrav předán spokojeným majitelům z Čelechovic.

Dne 24. ledna ve večerních hodinách požádal policista OO PČR NS o prověření záznamu MěKDS, kde by mohlo být zachyceno podezření z krádeže a sexuálního obtěžování. Poškozená měla dobrovolně nastoupit do malého vozidla červené barvy u prodejny UNO a být odvezena na strašecké vlakové nádraží. Prověřením záznamu bylo zjištěno, že poškozená do vozidla nastoupila zcela dobrovolně. Všechny poznatky ihned sděleny PČR OO NS.

Dne 25. ledna dopoledne místní občan požádal strážníky o prověření dlouhodobě zaparkovaného vozidla u garáží v Křivoklátském sídlišti. Po provedeném šetření bylo zjištěno, že vozidlo je na soukromém pozemku, jehož majitel nedávno zemřel. Další opatření budou následovat.

Dne 25. ledna v dopoledních hodinách při kontrolní činnosti na Komenského nám. kontaktovala strážníky místní starší dáma, že již přibližně týden

pohřešuje svého dospělého syna. O situaci byl vyrozuměn policista OD PČR Rakovník. Strážníci paní odvezli do místa bydliště, kde si vyzvedla své doklady. Policista z OD PČR Rakovník po cca čtyřiceti minutách informoval strážníky, že mluvil se synem oznamovatelky. Ten mu sdělil, že je na cestě domů z práce a že jeho matka bohužel trpí Alzheimerovou chorobou. Následně byla oznamovatelka předána v místě bydliště synovi.

Dne 28. ledna navečer se na služebnu MěP dostavil otec mladíka, který přebral dopravní značku „Nejvyšší povolená rychlost“ v ulici U Stadionu. Otec za svého nezletilého siláka uhradil škodu, která byla městu způsobena.

Dne 30. ledna navečer při kontrole města ostrozrací strážníci zajistili v Rakovnickém sídlišti u hřiště Rákosníček osobu hledanou PČR (příkaz k zatčení za různé trestné činy). O nález pokladu byla vyrozuměna hlídka OO PČR NS, která s osobou provedla další úkony.

Dne 31. ledna ve večerních hodinách místní starostlivá občanka informovala strážníky o neustále štěkajícím psu, který ji tím již nějakou dobu ruší a také má strach, aby nebyl týraný. Strážníci na místě štěkání žádného psa nezaznamenali, a to

ani po opakovaných kontrolách. Oznamovatelka po opětovném kontaktování uvedla, že pes byl asi zrovna potichu. Přesto bude majitel pejska strážníky upozorněn.

Události (Kamenné Žehrovice)

Dne 19. ledna v dopoledních hodinách objevili strážníci při kontrolní činnosti u Turyňského rybníka boty Adidas. Ještě téhož dne se strážníkům ozval kolega z Kladna, že je u rybníka zapomněl po bruslení. No, asi jel domů bos.

Dne 20. ledna navečer požádal strážníky o součinnost samostatně sloužící policista OO PČR Stochov, a to o prověření oznámení o ležícím muži na chodníku podél Karlovarské třídy. Strážníci bezvládné tělo skutečně našli, ale až o pár domů dál. Asi se tam pán sklouznul. Muž nekomunikoval, doklady u sebe neměl. Když se trochu na malou chvíli probral, nevěděl, kde se nachází, ani jaký je den. Tvrdil, že se nijak nejmenuje a poté zase upadl do stavu blízkého bezvědomí. Vedle něj ležela prázdná 0,7l lahev od vodky a zpla prázdná plechovka piva Gambrinus, cigarety a zapalovač. Na místo byla přivolána RZS, která muže přepravila do kladenské nemocnice. Nabídnutý doprovod posádka vozidla RZS odmítla.

Stanislav Jahelka

Pravda a hoaxy ohledně COVID-19

Celý svět se nachází již víc než jeden rok v zajetí pandemie. Vytrhla nás ze zajatých kolejí běžného pohodlného života a nám nezbyvá než se přizpůsobit jeho novému chodu. Kolísající počty nakažených COVIDEM-19 se odrážejí v zavedených protiepidemických opatřeních, jsme vystavováni dosud neznámým restrikcím a změnám. Pokud se nás nedotýkají osobně, ani si je nepamätujeme. Veškerá média se předhánějí ve shánění a prezentování informací, z nichž si mnohé protirečí. Ze všech stran jsme bombardováni nejrůznějšími zaručenými zprávami, ale které z nich jsou **pravdivé** (podložené fakty) a které jsou tzv. **hoaxy**, nejsme často schopni rozlišit.

Hoax je záměrně vytvořený podvod, vydávající se za pravdu. V širším významu může znamenat i falešnou zprávu, mystifikaci, poplašnou zprávu, ale i žert. Využití hoax lze i o propagandě.

Za dezinformaci je považována lživá, klamná, falešná informace, která má za cíl ovlivnit úsudek a názor jedince, více osob či celé společnosti. Významově se kryje jak s Fake News („falešné zprávy“), tak s některými hoaxy či konspiracemi. (zdroj: manipulatori.cz)

Jak hoax rozpoznáme?

Mají většinou některý z následujících znaků.

Např. celý titulok je VELKÝMI PÍSMENY a obsahuje slova jako Odhalení, Exkluzivně, Lež, Konečně pravda apod. Zpozorněme také u velmi dlouhých titulů. A zda vůbec titulku odpovídá i celý článek.

Jméno autora na většině dezinformačních webů

chybí. Stejně tak mnohdy nedohledáme ani informace o redakci webu. Pokud se autor pod svůj článek nepodepíše, není důvod mu věřit.

Cituje článek zdroje? A jsou věrohodné? Ověřte si je pomocí vyhledávačů. Podívejte se na datum zveřejnění článku. Dezinformátoři často šíří články, které jsou několik let staré, ale navozují dojem, že souvisí s aktuálním děním. (Zdroj: Covid.gov.cz)

Závěr – důvěřuj, ale prověřuj!

Následně uveřejňujeme některé z nejčastějších otázek a odpovědí týkajících se očkování proti COVID-19, vakcíny a onemocnění samotného.

Vybrali jsme je z manuálu tiskového mluvčího Magistrátu hl. města Prahy Víta Hofmana (s jeho souhlasem). Jsou pravdivé.

Proč se nechat očkovat?

Očkování přiměje imunitní systém, aby se naučil bránit proti infekci virem. Protilátky ho pomohou ochránit, pokud bude v budoucnu vystaven COVID-19. Učí tělo bojovat proti viru dříve, než způsobí onemocnění. Vakcíny proti COVID-19 samy nemohou onemocnění způsobit. Očkování je jedním z nejúčinnějších prostředků k omezení vzniku a šíření nákazy v populaci. V minulosti se díky rozsáhlým očkovacím kampaním podařilo řadu infekčních onemocnění, na které ročně na celém světě umíraly miliony lidí, významně potlačit nebo zcela zlikvidovat (např. pravé neštovice, přenosná dětská obrna). Čím vyšší je procento očkované po-

pulace, tím nižší je počet osob, které se mohou nakazit a onemocnění šířit dál.

Je onemocnění COVID-19 skutečně tak závažné?

Ano. Je to v moderní historii první celosvětová nákaza srovnatelná snad jen s pandemií tzv. španělské chřipky na začátku 20. století. O onemocnění toho stále moc nevíme. Data Českého statistického úřadu potvrzují, že COVID-19 významně zasáhl do statistik celkového počtu úmrtí.

Koronavirus napadá jen staré lidi?

Napadá všechny věkové skupiny obyvatel. Nejvíce rizikové skupiny jsou starší lidé a ti s dalšími nemocemi. Nebezpečí může spočívat v tom, kdy lidé o svém onemocnění, oslabení organismu nebo vady od narození vůbec neví, neboť je dosud neomezovalo. Těžkým průběhem i dlouhodobými následky mohou trpět i mladší lidé, byť je to méně pravděpodobné.

Je vakcína bezpečná?

Vakcína prochází před uvedením na trh rozsáhlými klinickými testy, které odhalí případné nežádoucí účinky. Teprve poté je možné uvést ji na trh. Testuje se na desítkách tisíc dobrovolníků, a to pod lékařským dohledem. U registrovaných léčivých přípravků je zaručena jejich bezpečnost, účinnost a farmaceutická jakost. Bezpečnost vakcín je kontinuálně sledována i po jejich registraci a uvedení na trh.

Očkovací látky byly skutečně vyvinuty rychle, ale bylo to dáno především tím, že nebyly dlouhodobě schvalovací, ekonomické a další okolnosti, které výrobu léčivých přípravků včetně vakcín zpomalují. Vakcíny bylo potřeba vyrobit co nejdříve. Technologický postup byl striktně zachován, klinické studie probíhaly podobně jako u jiných vakcín.

Jak vakcína funguje?

Vakcíny účinkují tak, že připraví imunitní systém (přirozenou ochranu organismu) dané osoby tak, aby dokázal rozpoznat konkrétního původce infekčního onemocnění a bránit se proti němu. Výzkum vakcín proti COVID-19 se zaměřuje na vyvolání odpovědi na celý protein (bílkovinu, tzv. spike protein neboli protein S) na povrchu koronaviru. Ten je jedinečný pro virus způsobující nemoc COVID-19 nebo pro jeho část. Očkování vakcínou vyvolá imunitní odpověď. Jestliže se tato osoba později virem nakazí, imunitní systém virus rozpozná, a protože již bude připraven proti němu bojovat, danou osobu před onemocněním COVID-19 ochrání.

Je očkování povinné?

Očkování je dobrovolné, ale člověk, který odmítne, zůstává v neustálém ohrožení, že v případě nakazení se u něj objeví vážné zdravotní problémy. Navíc je do budoucna pravděpodobné, že cesta do zahraničí, vstup do restaurací, kulturních institucí nebo třeba do sportovních zařízení bude umožněn pouze po prokázání se čerstvým negativním testem na koronavirus nebo právě po předložení důkazu o absolvování očkování.

Proč populaci raději řízeně nepromotit?

Přirozené promočování se postupně uskutečňuje. Vzhledem k tomu, že nevíme, jak onemocnění bude u jednotlivců probíhat, je to rizikové. Může najednou dojít k explozi závažného průběhu onemocnění u velkého množství lidí a nebude stačit kapacita zdravotního systému. Rizika spojená s onemocněním COVID-19 jsou mnohonásobně vyšší než u očkování.

Pro koho není vakcína vhodná?

DĚTI: Očkování na COVID-19 nebude zatím přístupné malým dětem. Na dětech neprobíhají studie vakcín, proto její dopad na ně není zatím zdokumentován. Očkovat se mohou lidé od 16 let.

TĚHOTNÉ A KOJÍCÍ ŽENY: Nejedná se o výjimku pro vakcínu proti COVIDU-19, těhotné a kojící ženy nepodstupují očkování běžně.

OSOBY SE SILNÝMI ALERGIEMI: Pokud jste těžký alergik, poraďte se o podání vakcíny se svým alergologem či praktickým lékařem.

OSOBY S PORUCHAMI IMUNITY: Zejména s tzv. autoimunitními onemocněními jako například roztroušená skleróza. Je na ošetřujícím lékaři, aby posoudil, zda má vakcína smysl. Pokud netrpíte silnou poruchou, může pro vás být vakcína extrémně potřebná. Pokud ale trpíte silnou poruchou imunity, je možné, že by vám ani vakcína nepomohla.

Co když jsem zrovna akutně nemocný?

U osob trpících závažným akutním horečnatým onemocněním nebo akutní infekcí se má podání vakcíny odložit. Přítomnost mírné infekce anebo horečky nízkého stupně není důvod k odložení vakcinace. V případě pochybností konzultujte vhodnost očkování se svým ošetřujícím lékařem. Počkejte s aplikací vakcíny, pokud máte krátkodobé onemocnění, jako je streptokoková infekce v krku nebo střevní infekce.

Co když jsem už prodělal COVID-19?

Prodělané onemocnění COVID-10 není kontraindikací očkování. Možná jste vůči viru nějakým způsobem imunní, ale měli byste se nechat očkovat. Je pravděpodobné, že imunitní odpověď po aplikaci vakcíny bude silnější a dlouhodobější. Můžete ho provést nejdříve 7 dní po odeznění příznaků COVID-19 a splnění kritérií pro vyřazení z karantény (tedy nejdříve 14 dní po posledních symptomech). Pokud chcete, můžete také počkat cca 90 dní po průběhu onemocnění. Obranná schopnost proti viru po onemocnění postupně klesá a očkování ji naopak zvyšuje.

Mohu vakcínu dostat ve stejný čas jako jiné očkování (například na chřipku)?

Ne. Neaplikujte žádné jiné vakcíny 14 dnů před, nebo 14 dní po podání vakcíny proti COVID-19. Nemáme žádné údaje o tom, jak bezpečné to je nebo jak dobře bude vakcína fungovat, pokud bude podána současně s jinou vakcínou.

Budu se muset příští rok přeočkovat?

Ještě nevíme. Výzkum není v tomto ohledu úplný, ale ze sledování očkovanych by mělo být

jasněji během několika měsíců. Další výzkum nám řekne více o tom, jak dlouho imunita trvá a zda lidé budou v budoucnu potřebovat více očkování. Z toho, co doposud víme, tak 12 – 24 měsíců dle věku a dalších faktorů.

Budou vakcíny fungovat i na nové mutace COVID-19, například nově zjištěnému kmenu z Velké Británie?

V tuto chvíli není důvod očekávat, že by imunita vyvolaná očkováním neměla chránit proti této mutaci. Nicméně v tomto ohledu probíhá další sběr dat a analýzy.

Mutace viru (změna jeho genetické informace) je běžná pro všechny druhy virů a probíhá přirozeně. Některé vakcíny jsou účinné dlouhá léta a jejich podání způsobuje dlouhotrvající imunitu (např. proti spalničkám nebo zarděnkám).

Na druhou stranu v případě viru chřipky dochází k časté a rozsáhlé změně viru, a proto se vakcína musí upravovat každý rok, aby zůstala účinná.

Ovšem koronaviry mutují podstatně pomaleji než chřipka.

Způsobuje vakcína samotnou nemoc?

Po očkování proti chřipce si na to mnoho lidí stěžuje. Ale vakcína nemůže způsobit onemocnění jako takové.

Lidé často zaměňují jinou respirační infekci za chřipku.

Žádná očkovací látka nefunguje u 100% lidí. Takže určité procento si nemusí protilátku vytvořit, ale pokud je očkováno dostatek lidí z jejich okolí, potom infekci nemají od koho získat. To je princip kolektivní imunity.

Sestavila Lída Faflíková

Odpovědi na nejčastější otázky směřující k Městskému úřadu NS

Pokud jsem první dávku dostal jinde, mohu již druhou absolvovat v Novém Strašeci?

Možné to není. Pokud jste ale dostal první dávku v Rakovníku, můžete dostat druhou na detašovaném pracovišti ve Strašeci.

Je možné, aby člověk z jiného regionu, než z Novostrašecka byl očkován v Novém Strašeci?

Očkovací vakcíny rozděluje stát a následně kraj podle počtu obyvatel. Pokud bychom dali vakcínu lidem z jiného okresu, nedostane se na naše občany.

K očkování je nutné vyplnit dotazník. Kde jej získám a kdo mi může pomoci s vyplněním?

Po konzultaci s MUDr. Češkou a MUDr. Jedličkou je možný následující postup:

Dotazníky poskytla Masarykova nemocnice strašeckému odboru kultury a sportu. V NKC (Okružní 934) si je můžete vyzvednout osobně a vyplnit.

Po dohodě s pracovníky odboru je možné dotazník zaslat i v elektronické podobě. Dotazník je možné vyplnit i na očkovacím místě, je zde také k dispozici. Bude-li třeba, pracovníci odboru pomohou s vyplněním.

Jak se dozvím termín očkování?

Vzhledem k tomu, že v registračním systému stále chybí město Nové Strašecí, a tudíž není možné se registrovat přímo, vytvořily pracovníci odboru kultury seznam, kam si zájemce o testování zapisují. Podle toho, kolik připadne do Strašecí vakcín na nadcházející termín očkování, obvolají včas zapsané.

Kdy proběhne další očkování?

Vše závisí na počtu vakcín, které okres Rakovník obdrží z kraje.

(Prozatím se očkuje vždy v pondělí v dopoledních hodinách. pozn. red.)

Z nových knih

Detektivky

Minier, B. – Údolí
Regan, L. – Mizející dívky
Granger, A. – Nedokončená vražda
Gardner, L. – Najdi ji

Společenský román

Martin-Lugand, A. – Štěstí na dně silné kávy
Krajčo-Babinská, K. – Hvězdy na cestě
Hunterová, G. – Měli jsme štěstí
Jendruchová, M. – Babiččina sladká terapie

Velikonoční galerie

Velikonoce se kuapem blíží a zatím je nejasné, zda budeme moci vyrazit za tradiční pomlázkou. Pokud ano, tak se určitě budeme stále ještě halit do roušek.

Ať to dopadne jakkoliv, nic nám nebrání ozdobit si své okolí.

Vyzýváme ke spolupráci všechny šikovné děti a také jejich maminky, tatínky či paní učitelky, které jim určitě pomohou s vyfouknutím vajec nebo jejich vystřižením z papíru.

Samotné zdobené pak už by mělo být na dětech.

Kraslice z pouchů či na papíru stačí do 1. dubna donést do NKC.

My je pak vystavíme před školní jídelnou, aby si je mohli prohlédnout všichni kolemjdoucí. Vzhledem k tomu, že jsou stále zavěšené uvnitř galerie, vytvoříme si prozatímní expozici přímo pod širým nebem.

Vámi vytvořené kraslice ozdobí během Velikonoc javory a papírová vejce přilehlý plot.

Pro všechny zúčastněné máme v NKC připravené drobné dárky. Lenka Pelcová

Virtuální masopust

Miloušek Kubičků za ovečku (foto rodinný archiv)

Maloínka Vorbachová za Ploníka (foto rodinný archiv)

Březen – Měsíc knihy a čtenářů

Nové oddělení knihovny

Městská knihovna v Novém Strašecí má tento krát veliký důvod k oslavám měsíce března. Povedlo se vybudovat nové oddělení knihovny – oddělení regionální literatury.

Je umístěno hned vedle hlavního vchodu knihovny, tam kde dříve bývalo informační centrum a na jaře zde byla umístěna karanténa knih.

Prostor se nám zalíbil a po domluvě na městském úřadu knihovna zmíněné oddělení regionální literatury vybudovala. Jsou zde uloženy knihy týkající se našeho regionu – města a jeho okolí – Novostrašicka, Rakovnicka, Kladenska, Berounska.

Najdete zde knihy z historie, ochrany přírody, životopisnou literaturu, turistické průvodce, ale také romány a povídky autorů z našeho regionu.

Tento fond byl dříve umístěn ve skladu a čtenářům byl donášen podle výběru z katalogu. Nyní je tedy veřejnosti přístupný a zájemci si mohou knihy prohlédnout a některé i vypůjčit. Najdou se zde totiž i „poklady“, které nebude možné půjčit si domů. Budou zapůjčeny jen prezenčně ke studiu v knihovně.

Kdykoli bude mít čtenář zájem, požádá knihovnici a ona s ním do regionálního oddělení zajde. Věříme, že si na nové uspořádání všichni rychle zvyknou.

Městská knihovna hledá knihovnici

Městská knihovna Nové Strašecí hledá novou knihovnici do dětského oddělení

Požadujeme

- Minimálně SŠ – knihovnického směru, příbuzných oborů nebo pedagogické vzdělání
- Dobré komunikační dovednosti, schopnost pozitivní komunikace s dětmi
- Zájem o práci s dětmi a mládeží
- Kreativitu, organizační schopnosti, systematickosti, důslednost, časovou flexibilitu
- Dobrou orientaci v české i světové literatuře, aktivní čtenářství, zájem o literaturu
- Výbornou znalost českého jazyka
- Orientaci v problematice čtenářské gramotnosti
- Schopnost samostatné i týmové práce
- Morální bezúhonnost, zdravotní způsobilost, odolnost vůči stresu
- Počítačovou gramotnost

Nabízíme

- Zajímavou práci ve veřejné knihovně
- Příjemné pracovní prostředí
- Jistotu seriózního zaměstnavatele, dlouhodobou pracovní perspektivu
- Benefity pro zaměstnance (příspěvek na stravování, 5 týdnů dovolené)
- Možnost dalšího odborného vzdělávání
- Hlavní pracovní poměr s možností zkráceného úvazku
- Zkušební doba 3 měsíce

Nejpilnější čtenáři za rok 2020

U příležitosti Měsíce knihy již tradičně naše knihovna vyhlašuje a odměňuje nejpilnější čtenáře loňského roku.

Mezi dospělými čtenáři již po několikáté nejvíce knih přečetla paní **Marie Vydrová** (205 titulů), na druhém místě pan **Jiří Záruba** (196 titulů) a na třetím místě pan **Jan Valný** (170 titulů).

Vyhlašujeme i dětské knihomoly – nejvíce knih přečetla **Hanka Polívková** (75 titulů), jen o jednu méně přečetl, a tudíž na druhém místě se umístil **Matěj Veselý** (74 titulů) a na třetím **Samuel Hamadej** (46 knih).

Ohodnoceným čtenářům gratulujeme a děkujeme za přízeň.

Nejčtenější knihy a nejžádanější autoři

Současně vám nabízíme přehled nejčtenějších knih a autorů v naší knihovně za loňský rok:

V dětském oddělení se nejvíce půjčuje časopis Čtyřlístek, Deníky báječného kamaráda a Deníky malého poseroutky a knížky ze série Ledové království.

Na dospělém oddělení se těší největšímu zájmu knihy Aleny Mornštajnové (Hana, Tiché roky, Hotýlek, Slepá mapa), Eleanor se má vážně skvěle od G. Honemayové a knihy Vlastimila Vondrušky, Dominika Dána a Radky Třeštíkové.

Jitka Tomášová

Náplň práce

- Poskytování knihovnických služeb
- Podpora čtenářství a volnočasových aktivit v knihovně pro děti, realizace besed pro školy a lekcí informační výchovy
- Samostatné vykonávání odborných prací spojených s obsluhou čtenářů v automatizovaném knihovním systému
- Udržování správného a přehledného řazení knihovního fondu včetně skladů, zabezpečení ochrany fondu
- Podílení se na skladbě knihovního fondu (knihy, periodika, ostatní dokumenty)
- Příprava a realizace vzdělávacích a výchovných akcí (soutěže, besedy, přednášky, výstavy, informační lekce apod.)
- Spolupráce se školami, zájmovými organizacemi, podílení se na realizaci a zabezpečení akcí pro veřejnost
- Archivace periodik a článků z regionální literatury
- Podílení se na inventurách majetku a skladových zásob zboží

Předpokládaný nástup červenec 2021, plat dle platných tabulek.

Žádosti směřujte na adresu:

Město Nové Strašecí, k rukám místostarosty
Ing. Jana Bureše, Komenského nám. 201,
271 01 Nové Strašecí (bures@novestraseci.cz)

a kopii do knihovny:

Městská knihovna, Havlíčkova 1155,
271 01 Nové Strašecí (knihovna@mknovestraseci.cz),
tel. 313 572 219.

Pozvánka do muzea

I když se situace nevyvíjí zrovna pozitivně, jsme přesvědčeni, že se vše v dobré obrátí a že se brzy budeme moci společně setkávat v prostorách našeho muzea.

Do té doby můžete sledovat náš program alespoň online. Na webových a facebookových stránkách muzea pravidelně zveřejňujeme např. příběhy sbírkových předmětů, záznamy z výstav, koncertů či zajímavých přednášek. Naše příspěvky mohou být pro vás zdrojem nejen kulturní zábavy, ale i poučení a vzdělání, či dokonce inspirací, jak zapomenout na každodenní starosti dnešních dnů.

Výstava obrazů i na podzim

Do 14. března budou v naší výstavní síni nainstalovány obrazy paní **Zuzany Stehnové**. Vzhledem k tomu, že nevíme, zda si budete moci výstavu prohlédnout naživo, natočili jsme pro vás krátký spot, který je přístupný online. Je nám samozřejmě jasné, že ne všichni mají možnost sledovat internet, a proto jsme se rozhodli výstavu nainstalovat opět na podzim tohoto roku, abyste o ni nepřišli. Doufáme, že v tu dobu už budeme fungovat v normálním režimu.

Klub cesty za poznáním

Je nám moc líto, že ani tento měsíc nemáme pro členy našeho klubu dobré zprávy. Jak jistě všichni víte, současný stav stále nepřeje společnému setkávání a nadále musíme vyčkat na příznivější období. Přejme si, aby tato doba byla co nejkratší. Zachovejte nám, prosím, svou přízeň. *Barbora Honzíková*

Rynholecké osobnosti

Hudebník Josef Müller

Ve svém příspěvku tentokrát představím několik zajímavých osobností, jejichž život je spojen se sousedním Rynholcem.

Dne 17. února 1817 se v Rynholci narodil varhaník, hudební skladatel a hudební pedagog Josef Müller (1817–1885). V letech 1836–1837 studoval na pražské varhanické škole a po ukončení studia se stal učitelem hudby. Pro svůj velký talent působil v letech 1862–1885 jako kůrový varhaník v kostele Sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze. Vedle své koncertní činnosti byl však i pilným skladatelem, a kromě skladeb pro varhany napsal v roce 1854 Mši D-dur a řadu dalších drobnějších liturgických skladeb. Celá řada skladeb, jako např. Noční píseň poutníka či Pastorální skladby pro varhany, vyšla tiskem v renomovaných nakladatelstvích své doby. Taktéž publikoval několik teoretických článků o hře na varhany v hudebních časopisech.

Houslař Jindřich Bauman

Pedagog a houslař Jakub Jindřich Bauman (1853 – 1929) se narodil v Rokycanech do rodiny lékaře Josefa Baumana a jeho ženy Františky. Studoval v Plzni a poté strojařinu na pražské technice. Od roku 1875 působil jako učitel, nějaký čas

Svět kostiček až do června

Od čtvrtka 25. března bychom pro vás rádi otevřeli výstavu s názvem „Svět kostiček“.

Výstava se měla původně uskutečnit již v dubnu loňského roku, ale bohužel jsme ji kvůli koronavirové pandemii a následnému uzavření nemohli zrealizovat. Letos jsme ji naplánovali až do 13. června, tudíž pevně věříme, že do té doby budou již muzea zpřístupněna veřejnosti.

V našem muzeu bude nainstalováno množství exponátů z téměř 250 000 dílků stavebnice Lego, takže si všichni příznivci pestrobarevných kostiček přijdou na své.

Náplní výstavy bude tematická expozice výběru továrních edic Lego od 80. let po novinky roku 2020, např. hrady, Ufo a Brouci, Lego System a City, aj. Pro děvčata bude připravena expozice věnovaná světu Elfů, ale i Odvážné Vaianě, nebo Ledovému království. Pro nejmenší stavitele bude ke zhlédnutí část rozsáhlé sbírky kousátků, chrastítek, kostiček, minifigur a hraček z dnes již nevyroběných edic Lego® Baby Primo®. Velkým lákadlem bude také výběr modelů edice Lego Technic.

Tovární sety z různých časových období budou v jednotlivých tematických celcích při vzájemném porovnávání představovat na první pohled patrné proporční, hmotové i estetické rozdíly na časové

ose dle roku vydání exponátů a dostupných kostek někdejší produkce společnosti LEGO®.

Expozice zkrátka nabídne návštěvníkům velmi zajímavou podívanou na část rozsáhlé sbírky továrních setů (ze sortimentu společnosti LEGO® za posledních téměř 40 let její produkce), vlastní „MOC“ tvorby člena československého fóra „kostky.org“, který se představuje pod přezdívkou „Peesko“ a exponáty dalších vyzvaných vystavovatelů.

Představí se i speciální výběr oblečení Lego® Wear, které nosí zaměstnanci kladenské Lego továrny.

Pro děti, ale i hravé dospělé budou připraveny dva plnohodnotně vybavené koutky ke stavění z kostek Lego® Duplo®, ale i Classic – Basic.

V pokladně muzea budou potom k zakoupení nové stavebnice Lego® za zvýhodněné ceny.

Zajistě je na co se těšit!

*Autor výstavy Petr Šimr
a zaměstnanci Muzea Nové Strašecí*

Velikonoční beránek on-line?

Už v loňském roce jsme museli zrušit jubilejní desátý ročník Soutěže o nejhezčího a nejchutnějšího velikonočního beránka. Obáváme se, že ani letos se nebude moci oblíbená soutěž uskutečnit v takové podobě, jakou ji znáte. Pokusíme se ale vymyslet náhradní program, který bychom vám nabídli během velikonočních svátků alespoň v online verzi.

Barbora Honzíková

O houslařství napsal také knihu Cremona – housle a jejich stavba. Kniha byla vydána v roce 1899 nákladem kladenského knihkupectví a tiskárny Josefa Šolce a v roce 1900 byla odměněna první cenou České akademie pro vědu, slovesnost a umění.

Jakub Jindřich Bauman byl také výborným včelařem a majitelem velké bronzové medaile královského hlavního města Prahy Za zásluhy o české včelařství. Zemřel v roce 1929 a je pochován na rynholeckém hřbitově.

Spisovatel Karel Dvořák

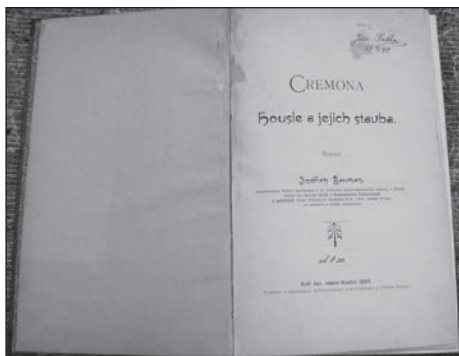
Poslední dnes představenou osobností je spisovatel, novinář a překladatel Karel Dvořák (1911–1988).

Ve spojení s českou fotografií je jeho dílo poměrně rozsáhlé. Je autorem řady monografií předních českých fotografů, jakými byli např. Miloslav Stibor, Pavel Dias či známý fotograf hor a horolezec Vilém Heckel.

Pro řadu známých fotografů připravoval výstavní katalogy (Zdenko Feyfar či Ladislav Sitenský) a texty k mnoha fotografickým publikacím.

Je také autorem dvou divadelních her, v obou případech veseloher. V roce 1941 vydal Sbírkou básní V kameni vepsáno.

František Frolík

Cremona-housle a jejich stavba (archív F. Frolíka)

v Tuchlovicích a v letech 1900–1911 jako řídící učitel v Rynholci.

Za svůj život sestavil spoustu výborných houslí, viol, a dokonce několik kontrabasů. Spolupracoval s mnoha houslaři, kteří podle jeho nákrešů a výpočtů pro něj zhotovovali polotovary houslí podle modelů Stradivariho a Guarneriho. Sám pak nástroje sestavoval a k jeho specialitě patřilo i lakování nástrojů výborným olejovým lakem. Zajímavostí je, že na viněťkách vždy uváděl jako místo výroby Prahu, ačkoliv v hlavním městě nebydlel.

Science Café o českém biosenzoru na detekování viru SARS-CoV-2 ze slin

Od ledna pokračují novostražská setkání s vědci, které se pravidelně jednou měsíčně konají v kavárně Kaffka. Bohužel jsme se zatím v kavárně sejít nemohli, ale i tak můžeme poznávat zajímavé osobnosti a jejich vědecké projekty. A navíc na dobu jarních prázdnin chystáme on-line dílny pro děti a vysílání divadelního představení.

V lednu matematik

V lednové přednášce jsme se potkali s matematikem Martinem Balkem a kombinatorickými problémy, které zůstávají otevřené i po desítky let, ačkoliv se o jejich řešení vědci soustavně snaží. Pan Balko zodpověděl i otázku, co je z matematického hlediska pravdy na domněnce, že přes maximálně 6 lidí znáte kohokoliv na světě. „Je skutečně pravda, že takové síť mají překvapivě malý „průměr“, čili že překvapivě velká část populace je známá přes malý počet lidí (který se skutečně, tuším, pohybuje kolem šesti). Pravděpodobně neplatí ale úplně přesně matematicky, že by člověk přes šest lidí znal úplně všechny. Mohou například existovat pousteoníci či izolovaní jedinci, kteří se prakticky s nikým neznají a tím už platnost pravidla porušují. Jinak klíčovým matematickým pojmem zde je tzv. *Small-world network*.“

V únoru astrofyzik

V únoru jsme hostili astrofyzika Ondřeje Pejchu, jehož přednáška byla na téma supernov, vzniku chemických prvků ve vesmíru a splynutí neutronových hvězd.

„Zlato a další těžké prvky jako uran nebo platin vznikly nejspíš ze splynutí dvojice neutronových hvězd, což je úplně extrémní příklad dvojhvězdy a její interakce. Jedině takhle intenzivně,

Hana Lisalová v laboratoři (Jana Plavec, Divize vnějších vztahů SŠ AV ČR)

horký, hustý a explozivní proces zajistí, aby tyto nejtěžší prvky vznikly,“ říká astrofyzik Ondřej Pejcha, který se zabývá proměnami hvězd a speciálně dvojitými hvězdami.

V březnu bioložka

Březnové Science Café v Novém Strašci (29. 3. v 19.30) bude hostit Hanu Vaisocherovou-Lísalovou z Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR. Tématem její přednášky budou biosenzory, tedy analytická zařízení, která kombinují biologickou složku s fyzikálně-chemickým detektorem. Náš host nás uvede do problematiky těchto zařízení a seznámí nás s výzkumem detekování viru SARS-CoV-2 ze slin, na kterém pracuje se svým týmem od samého počátku pandemie, ale také s biosenzorem, který měli rozpracovaný už z dřívějšího projektu – přenosného kufříku na určování nezávadnosti potravin.

Jak Hana Lisalová k problematice říká: „Velmi zjednodušeně si přístroj na detekci viru můžete představit jako automat na kávu s kelímky, který funguje obráceně. Kávuový automat kelímky s tekutinou vydává, kdežto náš robot je bude

přijímat. Člověk k němu přijde, vypláchne si ústní dutinu určitým množstvím roztoku a kelímek vrátí do automatu, systém tekutinu odebere, ozorek pošle do útrobu stroje k biočipu, který ho zanalizuje, a robot podle výsledku signalizuje zelenou – tedy vše je v pořádku, anebo červenou – pozor, zde je vysoké riziko pozitivního nálezu.“

A kde nás můžete sledovat?

Jestliže chcete přednášku aktivně sledovat v aplikaci ZOOM, použijte v termínu přednášky tento odkaz:

<https://zoom.us/j/92138416178?pwd=c1Y0ckhiZUEyVXhidnhCbK1HTFpRZz09>

Když využijete tuto možnost, můžete se přímo zapojit se svými dotazy do přednášky.

Ve stejný čas můžete sledovat živé vysílání na YouTube zde: <https://www.youtube.com/channel/UC1BeIXNvTNJnsOHCuyeHE0Q>

V tomto případě můžete klást dotazy pouze písemně a my je přednášejícímu budeme tlumočit.

Jestliže nemáte čas přednášku sledovat on-line, můžete se k ní vrátit i později. Většina přednášejících umožňuje přednášku natáčet a její záznam je poté umístěn na našem youtubeovém kanálu – <https://www.youtube.com/channel/UC1BeIXNvTNJnsOHCuyeHE0Q>

Sledujte nás na facebooku - <https://www.facebook.com/Nostrasciencecafe> nebo na stránkách www.sciencecafe.cz, kde najdete mnoho dalších přednášek se zajímavými osobnostmi.

Podmínky se však mění každým dnem a pokud se rozvolní, rádi vás uvítáme offline a přímo v kavárně Kaffka ve výše uvedený den a čas.

Michal Drtina

Pololetní vysvědčení je rozdáno

Prvňáčci a druháčci mají to štěstí, že jim zůstala možnost trávit jejich školní čas společně ve škole. Vypadá to, že jsou za to rádi. A to bez ohledu na to, že se maká na 100%.

Nebo možná právě proto??

Kluk nebo holka?

I my učitelé jsme za každý den s našimi žáčky rádi. Často nás i rozesmějí. Můžu uvést jeden příklad.

Děti zpracovávaly text Jiřího Kahouna *Hroší maminka je tatínka*.

Je o tom, jak si dva malí hroši hrají na maminku a tatínka. Oba chtějí být maminkou, perou, vaří, uklízí, ale pak je z té dřiny rozbolí záda. Skočí za tatínkem do vody a hrají si raději na tatínky. Děti dostaly kromě jiných otázku, jestli jsou rádi, že jsou kluk nebo holka.

Vítězové soutěže 1. Klára Heroutová, 2. Alice Isteníková, 3. Vojta Bureš (foto M. Pelcová)

A zde jsou jejich odpovědi:

Jsem rád, že jsem kluk, protože ...můžu hrát hokej...jsem silnější...mám krátké vlasy, nelíčím se, nenosím šaty...můžu hodovat holky...nemám tolik starostí s tělem...můžu si najít holku

Jsem ráda, že jsem holka, protože...chci být ma-

minkou...nemusím se furt prát s klukama...můžu si dávat mejkap...můžu si oblékat růžové oblečení...můžu si dělat různé účesy... není to tak zlé, ale víc bych chtěla být klukem, protože bych neměla ráno tolik dredů.

Vysvědčení!

Také pololetní vysvědčení dostali pouze žáci prvních a druhých tříd.

Ve čtvrtek 28. ledna si děti zasoutěžily a po soutěžním dopoledni přišel očekávaný okamžik. Vysvědčení! Stejně jako jiné roky, a přitom úplně jiné.

Vysvědčení, které patřilo mnohem více než jindy i rodičům.

A na závěr několik pocitů z tohoto slavnostního dne: ...měli jsme soutěž, byla jsem na prvním

místě...vysovědění bylo super, ty soutěže byly taky super...dostal jsem samé jedničky, byl jsem šťastný, dostanu k narozkám nový mobil...vysovědění bylo skvělé, za odměnu jsem dostal 1000 korun...babička mi dala stooku...dostala jsem sukýnku, bundu na jaro a sandále, jsem za to moc ráda...

táta a máma mi dali panenku...dostal jsem samý, slavoili jsme to třikrát...dostala jsem 10 panenek, mění barvy u teplé vodě...dostal jsem nové pero, je dobrý a bombičkový,... brácha jel s babičkou nakoupit a vybral mi šampaňo, bylo dobré a sladké.

A tak přijím i nám všem, abychom zvládli to, co nám život nachystal.

Abychom byli trpěliví a snažili se ovládnout negativní emoce, které čím dál více ovlivňují nás dospělé, a následně i naše děti.

Magdaléna Pelcová
II. A ZŠ NS

Věřím, že až tohle skončí, budou se žáci do školy těšit

Naše společnost se již rok potýká s koronavirovou pandemií. Zasáhla hluboce veškeré oblasti veřejného i soukromého života, ekonomiky, kultury, sportu a samozřejmě všech stupňů školství. Donekonečna se probíralo, kdo a kdy smí nebo nesmí do školy, které ročníky je nutné otevřít prezenční výuce. Téměř výhradně se hovořilo o základních školách a maturitních ročnících středních škol, učňovské obory jako kdyby neexistovaly. Teprve začátkem nového roku občas v médiích probleskla zmínka, že učňovská střediska mají také své obtíže. Přitom právě u nich je distanční vyučování nedílné praktické části v podstatě nemožné. Zručnosti a zkušenosti se přes počítač naučit prostě nejde.

V Novém Strašci je Střední odborné učiliště s obory automechanik, opravář zemědělských strojů a zahradník a navíc s dvouletým odborným nástavbovým studiem zakončeným maturitou. Dochází sem přes tři stovky žáků, necelá třetina je v posledním ročníku zakončeným výučním listem.

Bylo přirozené kontaktovat jeho ředitele **Ing. Bc. Jana Nechutného** a na místě zjistit, jak si vedou.

Nemrzelo vás, že se o problémech v odborných učilištích nikde nemluví nebo jen tu a tam?

V zásadě to není nic nového, o nás se nemluví skoro nikdy. Maximálně před volbami, kdy politici slibují, jak budou učňovské školství podporovat. Přitom většina z nich nemá ani potuchy, jak funguje. Sám jsem prošel klasickým vzděláním od gymnázia po vysokou školu a nemít kamaráda učně, ani bych nevěděl, že se učí jeden týden teorii a druhý týden chodí na praxi.

No právě. Jak to zvládáte?

Teorie není až takový problém, distanční výuku děláme přes školní informační systém, k němu mají všichni přístup. Samozřejmě její efektivita není tak vysoká jako při prezenční výuce. Bohužel dochází k tomu, že řada žáků postupně ztrácí motivaci. Přestávají spolupracovat. Také nevíme, do jaké míry je jejich práce samostatná, zda jim někdo třeba nevypomáhá.

Navíc některé předměty jako třeba tělocvik, se vůbec nevyučují. To ale není ten největší problém.

Tuším, o co jde. O praktickou výuku, že?

Samozřejmě. Sice naši mistři natočili instruktážní videa, která jsou k dispozici na školním webu. Žáci k nim dostávali opakovací otázky, ale pořád je to jenom teorie. V žádném případě nenahradí práci v dílnách na živo.

Dá se to vůbec nějak řešit?

V nedávné době poskytlo ministerstvo školství odborným učilištím možnost posunout závěrečné zkoušky až na konec srpna s tím, že smíme změnit pořadí zkoušek a vypustit ústní nebo písemnou část.

Praktická část ale pochopitelně zůstala beze změny. Takže my s největší pravděpodobností budeme provádět nějaký odborný výcvik ještě během letních měsíců. Zatím nemáme úplně ujasněno, jak bude probíhat. Koliduje s tím například zákonný nárok učitelů na dovolenou. Momentálně tedy všichni mistři čerpají neplánovanou čtrnáctidenní dovolenou (*záčátek února, pozn. red.*), aby tu mohli být o prázdninách. Povolenu výuku jeden na jednoho u nás při odborném výcviku vůbec praktikovat nejde. Učňů je hodně, mistr by to těžko dokázal zvládnout.

Budou žáci akceptovat učení o prázdninách?

Týká se to jen posledních ročníků a je v jejich vlastním zájmu získat výuční list. Cesta výuky přes prázdniny mi dává smysl. Naši mistři jsou skvělí, vycházejí nám maximálně vstříc. To, že jsem je ze dne na den teď poslal na dovolenou, ovšem v pořádku určitě není. Naštěstí to všichni pochopili jako nutnost a dohodli jsme se.

Mohou žáci za dva měsíce všechno dohnat?

Nemůžou, ale pořád lepší něco nežli nic. Alespoň budou vědět, jak se co dělá, i když nebudou mít jednotlivé úkony zažit. Naštěstí je po řemeslnických profesích stále velká poptávka, zaměstnavatelé si budou muset letošní absolventy sami dovychovat.

Jak jsou na tom nižší ročníky?

Větší problém paradoxně vidím právě u nich.

Prváci doteď vlastně neměli možnost seznámit se se svým řemeslem. Jestli stejná situace potrvá i ve druhém pololetí, nenaučí se za celý školní rok v dílnách vůbec nic.

Ve druhém ročníku si žáci mohou udělat svářečské zkoušky a získat tak na trhu práce velmi žádaný svářečský průkaz. Bohužel nemáme mimořádné kapacity k doplnění absence téhle výuky, někteří zájemci tak svářečák získají nejspíš v redukované podobě.

Totéž je s řidičským průkazem. V rámci odborné výuky umožňujeme udělat si u nás řidičák na osobní a nákladní auto a na traktor. Několik měsíců nemohla autoškola vůbec probíhat, takže stále ještě doháníme skluz z loňského druhého pololetí.

Obávám se, že kromě ztraceného roku dostihnou žáci i ztrátu důležitých návyků.

Snažit se něco dokázat, pracovat na sobě a s tím související pozdější pravidelná docházka do zaměstnání. Ztrátu motivace u žáků nižších ročníků pozorujeme při plnění zadávaných úkolů. Ochota je odevzdat upadá.

Podobně jsou ale na tom úplně všechny ostatní učební obory i jiní studenti, to není problém jen našeho učiliště.

Jak vypadalo pololetní vysvědčení?

Klasifikace proběhla, i když třeba tělocvik se ne-

učil téměř vůbec. Kdybychom z něj ale žáky neklasifikovali, poškodili bychom je. Ti, kteří nestačili ulovit nějakou známku během krátké podzimní docházky, napsali nějaký referát nebo aspoň poslali svoji fotku, jak cvičí.

Nevím, proč ministerstvo tuhle klasifikaci jednoduše nevyškrtlo.

Doteď se pololetním vysvědčením nikdo moc nevzrušoval. Ovšem v letošních posledních ročnících nahrazuje pololetní vysvědčení de facto to závěrečné. Žák by na něm neměl mít pětku nebo neklasifikaci. Pokud má, může si udělat opravnou komisionální zkoušku tak, jak nově určilo ministerstvo. Když jí úspěšně nesloží, nemůže k závěrečným zkouškám. Těch opravek máme poměrně dost.

Řekněte mi něco pozitivního...

Snažíme se naše žáky prostřednictvím školní platformy všemožně motivovat, rozhodně nechceme, aby se na učení vykašlali.

Když měli po první vlně pandemie možnost chodit na konzultace, byla jejich účast stoprocentní a všechny učitele překvapili svým pozitivním přístupem. Proto věřím, že až tohle skončí, budou se žáci do školy vyloženě těšit.

Ti soudní si uvědomí, jak je pro život důležitá, a to nejen kvůli odborné výuce v praxi, ale i kvůli sociálním kontaktům.

Lída Fafliková

Domov dětí a mládeže

Stále ještě nejsme v provozu a neuskuteční se ani program plánovaný na jarní prázdniny.

Začátkem roku jsme s paní Hotskou z Turistického kroužku připravily alespoň stezku pro děti od Paloučku k Pecínovu. Za leden a únor jí prošlo už spousta lidí včetně školní družiny.

Šikovná paní Hotská navíc vytvořila masopustní stezku s několika zastaveními od muzea ke kostelu.

Náhradou za prázdninový program uvádím několik tipů na procházky po okolí, které je možno absolvovat individuálně jen třeba s rodiči:

Vycházka na hrad Sobín – Starý zámek u Rynholce a obůrka u Rynholeckého dvora, kde mají daňky a laňky.

Vycházka na Stochov – přes Holubín k Svatováclavskému dubu a přes kapličku zpět do Nového Strašce.

Vycházka k Podhůrkám, do lesa ke krmelci.

Těším se, až se budeme moci zase setkávat a podobné výlety podnikneme společně.

Jitka Samšuková

Ach, ta vrchnost! (pokračování)

Nové Strašecí (D) a okolí na mapě z roku 1600. Výše Mšec (G), níže Lány (F)

Po celé 16. století pokračovaly zástavy nebo pronájmy křivoklátského komorního panství. Roli panovníků převzali od roku 1526 Habsburkové, za jejichž vlády rapidně roste počet pramenů, a to i na úrovni regionů. Pro první polovinu uvedeného věku však mnoho zpráv ještě nemáme. Václav Kočka i August Sedláček vylíčili Křivoklátsko této doby jako velmi zanedbané, spousta vesnic se ocitla v zástavě. Státní dominium potřebovalo patřičné impulzy.

Nejinak na tom byl samotný hrad, který postrádal spolehlivé zázemí. Zde se jako důležitá jevila městská centra, Rakovník, Unhošť nebo Strašecí, kde často přebývali křivoklátské úředníky a odkud plynuly služby a povinnosti. Na hradě nebyl dostatek prostoru ani pro stáje, a proto se koně k honům chovali v Novém Strašecí. Spotřebovávali okolní pastvu, a zatěžovali tím město. V roce 1531 pronajala česká komora panství hejtmánovi Pražského hradu Jaroslavu z Vřesovic, který sice brzy zemřel, ale stačil si ještě postěžovat na velikou zanedbanost dominia i hradu. Křivoklátsko se ocitlo v nájmu Petra Holého z Chrástu, pak Oldřicha z Hardeka, Albrechta Šlika a nakonec od roku 1539 Ladislava Popela z Lobkovic. V roce 1542 bylo vyplaceno a vráceno králi.

Zástavní páni či nájemci měli jen omezená práva. I personál na hradě zůstal částečně v královských službách. Tato různorodost přiváděla panství do zmatků. Rakovníku v roce 1534 potvrdil král Ferdinand I. všechna dosavadní privilegia a roku 1538 vydal městu ujištění, že v době zástav dominia mají být rakovníčtí konšelé sázení prokurátorem královské komory, nikoli úředníkem panství. Pro Rakovník se z této doby zachoval mimořádný pramen, a to registra korespondence s přepsanými úředními listy odeslanými z městské kanceláře v letech 1534–1544.

I když většina zaznamenaných listů směřovala na statky mimo Křivoklátsko, několik dopisů

z let 1536–1539 bylo určeno křivoklátskému hejtmánovi nebo nájemcům hradu (Petru Holému, Albrechtu Šlikovi a Ladislavu Popelovi). Až na výjimky se písemnosti týkají běžných denních záležitostí. List z roku 1539 určený Ladislavu Popelovi z Lobkovic vymezuje vztah města k novému pánu. Tato písemnost politického a správního charakteru se ostatní korespondenci vymyká a zajímá nás nejvíce. Pochází z doby, kdy se Popel ujal panství. Rakovníčtí Lobkovicovi sebevědomě vysvětlili, že král mu sice nechal panství za peníze zapsat, ale oni podle královského mandátu spadají pod komoru, s níž hodlají řešit všechny své záležitosti. Vyjádřili přesvědčení, že Lobkovic bude toto respektovat a nechá město při jeho právech (za to Vaši Milost žádáme, že nás při našich spravedlnostech, i tudíž při mandátu krále Jeho Milosti, zuostaviti ráčíte).

Jak se v tomto žilo méně významným Strašeckým, odhadujeme jen z obecné situace. Očekáváme, že novopečené město si hlídalo své úzké zájmy, bránilo se zástavním pánům a snažilo se orientovat na královské úředníky, s nimiž řešilo běžné záležitosti. Trvalo přitom na svém právu, že nesmí být od Křivoklátska prodáno ani zastaveno a v případě prodeje nebo zástavy panství je stále poddáno pouze králi a spravováno českou komorou. Vedle Rakovníka se pro Strašecí nabízí srovnání s příbuznou Unhoští, kde byla situace obdobná:

Městečko Unhošť platilo ještě na počátku 16. století zvláštní daň zvanou *porožné*, kterou mělo odvádět na Křivoklátsko. Souvisela zřejmě s platem z dobytka nebo z koní. V roce 1510 král Vladislav Jagellonský obec této povinnosti zbavil. Unhošťské privilegium z roku 1532, dochované v opise, v podstatě potvrzuje starší práva (1489). V závěrečném příkazu křivoklátským úředníkům se nově objevuje formule o možnosti zástavy městečka, která nemá jeho práva zkracovat: *Jestliže bychom my je neb budoucí králové čeští komužkoliv jině-*

mu jakžkoliv odbýti neb zastaviti ráčili, chceme, aby jich žádný mimo ten nynější poplatek, kterýž dávají, ani o žádné roboty oúše nepotahovali. V roce 1557 král Ferdinand I. v dalším privilegiu situaci vylepšil, když zdůraznil, že městečko se nesmí od Křivoklátska prodat ani zastavit a v případě prodeje nebo zástavy panství se má Unhošť řídit a spravovat pouze *zřízenými radami komory naší české, nynějšími neb budoucími, jakož pak k žádnému slibu neb čloověčenstvá nucení býti nemají.*

Ve druhé polovině 16. století zůstával Křivoklátsko většinou u koruny a král jej občas navštěvoval. Ještě častěji tu pobýval český místodržící, králův mladší syn arcikníže Ferdinand Tyrolský, který po smrti svého otce získal roku 1565 Křivoklátsko do zástavy. Vykoupil zastavené statky a vši a požadoval po Rakovníku a Unhošti poddanský slib. Tomu se měšťané bránili. Rakovník a Unhošť si tehdy vysloužily zákaz vstupu na křivoklátské pozemky, který trval přes deset let. Města nesměla odebírat dříví ani užívat pastvu. Rakovník s Unhoští proto vypravily roku 1566 delegaci k císaři Maxmiliánovi II. a ten Ferdinanda napomenul, aby se *k týmž Rakovnickým a Unhošťským podle předešlého poručení našeho slušně a pokojně choval a je zápoovědi činěnou panstvá křivoklátského i jinak neztěžoval.*

Křivoklátský hejtmán však vůli císaře nerespektoval a spory pokračovaly. Zákaz byl zrušen až za Rudolfa II. v roce 1579, když skončila další zástava, tentokrát Jiřímu Popelovi z Lobkovic. Panství se konečně na dlouhou dobu opět vrátilo koruně.

Strašecí a vrchnost v 16. století

Jestli bylo ke slibu čloověčenství a poddanství nuceno v roce 1565 i Strašecí, nevíme. Dochovaný máme pouze list nového zástavního pána Křivoklátska arciknížete Ferdinanda z listopadu tohoto roku, určený křivoklátskému hejtmánu Václavu Ouličkovu. Píše se tu, že je potřeba nově vyměřit hranice panství a že se k tomu sejdou ve Strašecí. Schůzky se měli zúčastnit i urození sousedé, smečenský Bořita z Martinic a mšecký Štampach ze Štampachu. Patrně se jednalo o řešení sporu mezi městem Strašecí a Jiříkem Žejdlicem ze Šenfeldu, držitelem Stochova a Lán, o užívání zádušních pozemků v oblasti mezi Vašírovem a Stochovem, který naplno hořel na jaře uvedeného roku.

V polovině 16. století řešilo Strašecí právo vybírání cla na svobodné zemské silnici, kvůli kterému se dostalo do sporu s Rakovníkem. K tomu se vztahují privilegia císaře z let 1552 a 1562. Vyplývá z nich mimo jiné povinnost města silnici udržovat včetně mostků. V posledně uvedené listině císař podobně jako v případě Unhoště zopakoval, že město Strašecí má být v případě zástavy nebo prodeje Křivoklátska odděleno od panství *a k tomu zámku více nikdá na budoucí časy nemá náležeti*

než při komoře naší zůstatí. Výslovně tu je uvedena podobnost s Rakovníkem, který se v tomto případě má taktéž řídit pouze panovníkem a komorou. František Vacek dává tyto obavy do souvislosti se situací na Křivoklátsku po roce 1532, kdy započala série neblahých zástav.

Zdá se, že na rozdíl od Rakovníka a Unhoště vycházelo město Strašecí s arciknížetem Ferdinandem poměrně dobře. V době, kdy zastupoval krále, do města zajížděl a oblíbil si ho natolik, že se tu chystal vystavět rozlehlý císařský dům. Byly už vykopány základy, ale záměr překazila smrt císaře, konec Ferdinandova místodržitelského úřadu a jeho odjezd do Tyrol. Ani poté, co arcikníže získal Křivoklátsko do zástavy, nejsou známy vážnější konflikty kromě stížnosti města na křivoklátskou lesní správu, že brání měšťanům odebírat stavební dřevo z lesa Hořkovce. Arcikníže to výslovně nezakázal, ale museli to oznamovat křivoklátským úředníkům. Nové Strašecí prozatím nepostihl zákaz vstupu na křivoklátské pozemky jako rakovnické a unhoštěské sousedy. Brzy se k nim ale mělo připojit.

Situace se totiž změnila, když po smrti císaře Maxmiliána II. přešla v únoru 1577 zástava panství na Jiřího Popela z Lobkovic. Naštěstí trvala krátce, jen do ledna 1579. Václav Kočka uvedl, že lesy a lovy zvěře zůstaly v době Lobkovického zástavy v moci krále a že Rakovník, Unhošť a Strašecí se díky privilegiím ocitly pod správou komory. Strašecí si ale s Lobkovicem neužilo nic dobrého. Ukázalo se, že existence pod komorou je sice hezká věc, ale ekonomické napojení na panství je životní nutnost, kterou dovedl Lobkovic využít. Už v březnu 1577 si nechali Strašečtí *oidimovat* (ověřit) městem Slaný svá privilegia, aby mohli jejich opisy použít v nastalém úředním jednání. To nevěstilo nic dobrého.

Spor se rozhořel v létě 1577. Na konci července vyslal Lobkovic do Strašecí úředníky, kteří městu *všecky lesy, louky i jiné grunty, jakžkoliv k hrádku Křivoklátku náležejí, zapověděli, tak aby jich pastvami, klížením luk a sen, dřívím i všelijak jinak prázdni byli. Pakli by se čeho proti té zápoovědi dopustili, tehdy aby věděli, že jim dobytky, lidi, koně, vozy brány a na zámek Křivoklát hnáni a odsíláni budou.* Zákaz se vztahoval i na les Hořkovce, který jim od slavné paměti císaře Ferdinanda dán byl. Konflikt musel být křiklavý, neboť když Strašečtí *na týchž lukách sena sobě klídit začali a domuo odvézti chtěli, jest jim toho z poručení páně zhceno. Toť oni sami s koňmi i s vozy na zámek do vězení vzati a tam drahně neděli dosti těžce šacování a nejináč než na rukojmě pod jistými pokutami propuštění jsou.* Připomeňme, že město smělo užívat křivoklátské pozemky ve vzdálenosti půl míle od hradeb, navíc řada měšťanů měla další části v dlouhodobém nájmu po předcích, kteří pozemky kultivovali a nadělali z nich louky a pastviny.

Nové Strašecí si okamžitě stěžovalo české komoře, která Lobkovic napomenula, aby od zákazu upustil, protože Strašečtí pozemky užívají k pas-

Jiří Popel z Lobkovic

tvě a ke sběru dřeva řádně a odvádějí z nich plat. Jiří z Lobkovic si však z napomenutí nic nedělal a na výzvy nereagoval. Strašecí i komora tak své stížnosti a napomenutí opakovaly. Důvody zákazu uvedeny nejsou, komora píše, že *oni Strašečtí Vám k takové zápoovědi gruntuo přičiny nedali.* Zákaz se vztahoval i na sběr sena, takže s přicházející zimou se ve městě objevil nedostatek krmiva pro dobytek. Čtvrté napomenutí komory pochází z prosince 1577 a vyplývá z něj, že v obci už byla situace velmi neklidná. V květnu 1578 město nedostatek okomentovalo, že *nemajíce píce co dobytčům přes tuto zimu velikou nyní pominulou dávat, mnoho jich sobě zmořili.* Lobkovic dokonce bránil lesním úředníkům prodávat Strašeckým dřevo. Omezil i prodej strašeckého piva, když jej zakázal odebírat křivoklátským krčmám.

V květnu 1578 bylo město odhodláno si stěžovat přímo u císaře, nicméně v závěru roku se stejně rozhodovalo o konci Lobkovického zástavy a o návratu panství koruně. Strašečtí si mohli oddychnout. Už na počátku dubna 1579 císař užívání pozemků znovu povolil a v červenci 1580 dostal nový hejtman Kryštof Metych z Čechova od české komory nařízení, aby celou záležitost ohledně užívání gruntů prošetřil. Císař pak dne 8. prosince

Arcikníže Ferdinand Tyrolský

1581 potvrdil zvláštním privilegiem Novému Strašecí opětné užívání vymezených křivoklátských pozemků a přidal ještě půl lánu na vydržování místního učitele. Vše samozřejmě za podmínek odevzdávání „starodávných platů“.

Jak jsme uvedli, důvody popsaného zákazu můžeme jen odhadovat. Lobkovic v podstatě rozšířil na Nové Strašecí podobnou zápoověď uvalenou Ferdinandem Tyrolským na Rakovník a Unhošť. Města byla spravována českou komorou a všechna tři se ocitla ze strany křivoklátského panství v dočasné ekonomické izolaci, která skončila rokem 1579.

Platy města

Poddanské povinnosti a platy vrchnosti evidovaly tak zvané urbáře, které nejsou pro Křivoklátsko 16. století dochovány v úplnosti. Spíše se jedná o jednotlivé výtahy v podobě opisů. V „extraktu z urbarních register“ z roku 1593 se dozvíme o 84 osedlých (ekonomických jednotek) v Novém Strašecí z celkového počtu 896 osedlých na celém panství. Tehdejší hejtman žádal komoru, aby se platy již nepočítaly podle stavu z roku 1546, kdy na křivoklátském panství bylo pouze 575 osedlých. Od té doby se hodně změnilo.

V přiloženém nedatovaném výtahu ročních platů (zřejmě se jedná také o rok 1593) je u Nového Strašecí stále zapsána položka 30 kop 58 grošů míšeňských, odváděná nadvakrát po 15 kopách 59 groších, a to na svatého Jiří a na sv. Havla. Tato suma je tedy stanovená už v privilegiu Vladislava Jagellonského z roku 1503, kde je ovšem uvedena v českých groších (1 groš český = 2 groše míšeňské). Pro srovnání: Unhošť v té době platila více, a to ročně 48 kop 28 grošů míš. Rakovník odevzdával komorní plat do důchodu panství 48 kop 55 grošů míš., jak to stanovilo Rudolfovo privilegium z roku 1588 (24 kop 27 ½ grošů českých). Ročně panství přineslo do důchodu JMC z úroků více než 2 964 kop 6 grošů míš. Ostatní vsi byly zatíženy ještě robotními povinnostmi, naturálními dárkami i dalšími platy.

Ke známým poplatkům patřilo posudné, tedy daň z vyšenkování či prodání sudu piva, která náležela panovníkovi. Ten ji zavedl roku 1546. Město posudné odvádělo podle sněmovního usnesení přímo české komoře, nikoli na Křivoklát. Dozvídáme se to v červnu 1566, kdy křivoklátský hejtman Václav Oulička píše do komory ve věci odpuštění posudného městu Nové Strašecí, protože bylo postiženo požárem. Tuto situaci potvrzuje i list města k císaři Rudolfovi II. z ledna 1581. Strašecí si stěžuje na křivoklátského hejtmana, že je nutí odevzdávat posudné na Křivoklát. Žádali proto panovníka, *abychom my to posudné vejběřím krajským podle starobylé zvyklosti a nařízení sněmovního odvozovati a vypravovati mohli, poněvadž my to s náležitou bedlivostí opatrujeme, aby všecko zouplna vycházelo a nic Vaší císařské Milosti tu neubejvalo a nescházelo.*

Jan Černý
(pokračování příště)

Spolehnout se jeden na druhého, to už něco znamená

Na to, že hasiči jsou vždy první na místě u dopravních a jiných nehod, přírodních katastrof, požárů a dalších všech možných nepříjemností, jsme si lehce zvykli. Příliš nerozlišujeme profesionály od dobrovolníků, ve výsledku to totiž vyjde nastejno, dělají více méně tu samou práci. V zimě i v létě v těžkých oblecích a přilbách hasí, zachraňují, pomáhají, odklízejí, uklízejí, vyprošťují, rozebírají nebo třeba dezinfikují, to vše sehnane, účelně a bez dlouhých řečí. Profesionálové v rámci náplně práce, „dobráci“ mají svá občanská povolání a hasičem se stávají zdarma ve volném čase.

V Česku působí jednotky požární ochrany, které se dělí na profesionální a dobrovolné. Samostatnými organizačními složkami jsou občanská sdružení (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Česká hasičská jednotka, Moravská hasičská jednotka), které bývají sponzorovány obcemi nebo firmami a jako subjekty se nepodílejí na zásahových a likvidačních pracích při řešení mimořádných událostí. K mimořádným událostem vyjíždějí jednotky sborů dobrovolných hasičů, které zřizují obce nebo podniky jako svou organizační složku na základě zákonných podmínek.

V Novém Strašecí existuje Sbor dobrovolných hasičů (SDH) od roku 1878, v současnosti má přibližně 140 členů, což je nejvyšší členská základna ze všech strašeckých spolků.

Zdejší jednotka dobrovolných hasičů jezdící k zásahům byla zřízena městem jako jeho organizační složka. Podle zákona totiž musí mít každá obec ve státě svoji vlastní jednotku. Pokud ji nemá, musí mít smlouvu o pomoci s nějakou v okolí, která v případě potřeby zasáhne.

Jednotka ve Strašecí má 41 členů, kteří jsou zároven i členy SDH.

O nezastupitelné úloze strašeckých dobrovolných hasičů při dezinfekci města a rozvozu ochranných prostředků v první vlně pandemie jsme psali v loňském květnovém měsíčníku.

Uběhlo tři čtvrtě roku, koronavirová pandemie nadále trvá a potřebnost jejich pomoci také.

Opět jsme tedy oslovili jejího velitele **Ing. Martina Vondru** a požádali ho o jakési shrnutí a zhodnocení činnosti jeho svěřenců v uplynulém období.

V průběhu rozhovoru se dostalo i na aktivity běžné v "mírových" dobách směřované hlavně k mládeži.

Připomeňte, čím se vaše jednotka zabývala v první vlně pandemie.

Na jaře jsme především dvakrát denně preventivně dezinfikovali a dezinfikovali. Jednalo se o veřejná prostranství a prostory, obchody, zdravotnická zařízení a vybavení. Dezinfekční roztok jsme si sami vyráběli z ingrediencí, které se nám podařilo sehnat a rozváželi ho i do strašeckých domácností. Distribuovali jsme také ochranné prostředky

Porada před dezinfekcí (foto archiv JSDH)

do nemocnic, domovů pro seniory, škol, školek. Naše jednotka zabezpečovala rozvoz pro celý rakovnický okres.

Rozdělili jsme se tehdy do směn tak, abychom se nepotkávali, dodržovali jsme také distanc od profesionálních kolegů. Nesměli jsme se nakazit. Bylo to neuvěřitelně náročné a vyčerpávající období.

K obvyklým zásahům jsme vyjížděli, ale obecně jich bylo vzhledem k lockdownu daleko méně a víc zasahovali profesionálové.

Celé to skončilo někdy v červnu.

Nastala normálnější doba?

Trvala zhruba jen do září. Proběhl letní tábor a žilo se vcelku jako dřív.

Martin Vondra jako zachránce při zásahu (foto archiv JSDH)

Kdy došlo ke změně?

Podzim byl pro nás zase těžký. Po vyhlášení celostátního nouzového stavu opět rozjel činnost krizový štáb. V něm se denně soustřeďují důležitá data a informace, včetně počtu a stavu nakažených Covidem-19. Ve Strašecí je vředycky nárůst nemocných na počet obyvatel větší než v okolních městech. Snad proto, že lidé hodně jezdí do práce jina, hlavně do Prahy.

Opět jste především dezinfikovali?

Ano, ale už ne tak masivně. Hlavně jsme tehdy pomáhali v Domově seniorů Pohoda, kde se nákaza silně rozšířila. Více jak měsíc jsme ve čtyřech lidech denně prováděli kompletní dezinfekci všech prostor. Střídali jsme se. Někteří naši členové zas pomáhali jako dobrovolníci místo jejich personálu, který vesměs onemocněl. Oproti obdobným zařízením jinde sem nebyla povolána armáda. Prostřednictvím starosty města se povedlo zajistit dobrovolníky a brigádníky. Párkrát jsme dezinfikovali i v DS Alma Mater.

Při podzimní vlně se dezinfikovaly veřejné prostory jen jednou denně v poledne. O chování a přenosu viru bylo více informací než na jaře.

Na podzim postihly váš sbor smrtelné tragédie...

Bohužel byl mezi zemřelými i náš bývalý dlouhodobý starosta sboru František Vodák. To nás hodně zasáhlo, vážili jsme si ho a měli ho rádi. Starostou byl třicet let, celý svůj život zasvětil hasičské práci a my jsme se s ním nemohli ani pořádně rozloučit.

A další nečekanou a obrovskou ranou byla pro nás smrt dvou přátel při dopravní nehodě u Smečna.

Nakazil se covidem někdo z vaší jednotky?

Nakažených jsme měli spoustu, asi jednu třetinu. Nakonec jsme se tomu neubránili. Naštěstí byl průběh nemoci u mladších kolegů většinou neproblematický. Jen jeden starší člen musel do nemocnice, kde byl několik týdnů.

Čím se teď odlišuje vaše činnost oproti jaru?

Pandemie přece trvá.

Fungujeme v "normálnějším" režimu, i když určitá opatření se stále dodržují. Plošně se už ale nedezinfikuje. Od začátku nového roku máme spoustu obvyklých výjezdů, až snad nadprůměrně.

Jednotka „dobráků“ je tzv. v první linii a jezdí k zásahům, co ostatní členové SDH?

Sbor je spolek podobně smýšlejících lidí, který je právnickou osobou a dělá různé aktivity jako je kroužek mládeže, pořádání letních táborů, plesů, zábav apod. Nejvyšším orgánem je valná hromada členů a statutárním orgánem je starosta sboru. Jako všude, i u nás někteří jen platí příspěvky a sem tam jdou na nějakou akci. Naopak ti aktivnější se hodně zapojují, velké množství dospělých pracuje s 25 dětmi v Kroužku mladých hasičů.

O něm mi něco povězte...

Většina dospělých profesionálních i dobrovolných hasičů se rekrutuje právě z takových kroužků a zůstává pak po celý život.

Sám jsem býval jeho členem, hasičstvím jsem byl postižený už od malička. Nej dřív kroužek, pak Střední odborná škola požární ochrany, a nakonec Vysoká škola báňská při Technické univerzitě v Ostravě. Jsem profesionální hasič v manažerské funkci.

Do našeho Kroužku mladých hasičů může přijít kdokoli a stát se jeho členem. Je výrazně sportovně zaměřený, takže by zájemci měli mít ke sportu kladný vztah.

Příprava dezinfekčního roztoku (foto archiv JSDH)

Jaká je náplň jeho činnosti?

Především cvičení v požárních sportech. Tomu jsou veškeré jeho aktivity podřízené a je to pocho-pitelné. Hasič musí být fyzicky zdatný, šikovný, bystrý a pohotový.

Do kroužku chodí děti od šesti do patnácti let a celou dobu vlastně cvičí a připravují se na závody. Je jich celá řada, od lokálních v okolních vsích až po celorepublikové. Ty jejich dovednosti prověřují.

Děti se učí i teorii, většinou u nás v zasedací místnosti hasičárny. Patří do ní základy první pomoci, práce s mapou, hasičské značky, vázání uzlů. Kroužek vedou dvě Veroniky, Koullová a Opltová. My chlapi jim zajišťujeme technickou podporu. Snažím se na kroužek docházet docela často, abych byl po ruce vedoucím.

Veroniky se s dětmi připravují i na Halloween, Vánoce, Velikonoce. Kroužek není jen o věčném cvičení, hlavně je o kamarádství a vzájemné sou-náležitosti.

Zmínil jste se o letním táboře.

Je to skvělá věc, vždycky se na něj moc těšíme. Už mnoho let jezdíme vždycky na dva týdny na stejné místo do Velké Chmelištné. Pravidelně máme kolem padesáti dětí a dvaceti vedoucích. Tábor není určený výhradně jen členům kroužku a zájem o účast je pokaždé veliký. Připravujeme dětem bohatý program, včetně návštěvy aquaparku a zoologické zahrady.

Co jsou to požární sporty pro děti?

Patří do nich různé disciplíny, které by každý mladý hasič měl ovládat. Tedy štafetový a překážkový běh, střelba ze vzduchovky, překonávání vzdáleností pomocí lana, požární útok a podobně.

Během roku se pořádají různé zaměřené soutěže v republikové Lize požárních sportů, vyhodnocuje se jednou ročně. V Lize jsou naši závodníci velmi dobří, často se umísťují na prvním nebo druhém místě.

Další celostátní soutěží je třeba dvoukolová hra Plamen.

V požárních sportech ale nesoutěží jen děti. Dospělí mají vlastní závody, a to i celosvětové. Tam jezdí opravdu špičkoví atleti, kteří dosahují mimořádných výsledků.

U dobrovolných hasičů se soutěží zúčastňují členové jednotky. Ale dělat pořádně požární sport a k tomu mít zaměstnání a rodinu, jde těžko skloubit.

Vloni se u nás zformoval holčičí tým nad 18 let, který po závodech jezdí. Moc jim fandíme.

Musíte průběžně udržovat v pořádku techniku i svoji kondici, že?

Samozřejmě. Každý pátek odpoledne máme schůzi sboru a před ní ještě nejméně dvouhodinovou brigádu za účelem údržby techniky. I v průběhu týdne musíme mít techniku v perfektním stavu, nemůžeme si dovolit nemít ji neustále v absolutním pořádku. Vzhledem k poloze Strašecí jsme na místě zásahu skoro vždy jako první, lidi na nás spoléhají.

Občas máme o víkend velký výcvik, je nutné nacvičovat různé situace. Dopravní nehody, ke kterým jezdíme nejčastěji, jsou totiž každá jiná. Procvičujeme také hašení vodou a pěnou, v dýchací technice. Pořádáme i několikadenní školení spolu s nějakou jednotkou v okolí.

Prakticky jsme pořád spolu.

Řekl bych, že hasiči profesionální i dobrovolní jsou specifická skupina lidí, jejichž soudržnost je motivovaná přátelstvím a situacemi, do kterých se dostávají. Jsou v nich společně a musí je okamžitě řešit, přičemž jde často o život.

Musí se spolehnout jeden na druhého, a to něco znamená.

Lída Fafliková

Jednotka SDH na Městském úřadu NS (foto archiv JSDH)

O čem je svět kvantových částic? Ukáže nám původ vesmíru?

Jedním z členů současného zastupitelstva je muž, jehož jméno je ověřeno řadou akademických titulů a profesní životopis s přehledem obšírně tři strany.

Obor, kterému se věnuje, mě dlouhodobě fascinuje, ačkoliv je plný těžko pochopitelných teorií a obtížně představitelných předpokladů.

S určitými obavami i trémou jsem ho vyzvala k rozhovoru. Jedná se totiž o kvantovou fyziku a mechaniku a osloveným byl proděkan v MFF UK v Praze **prof. RNDr. Zdeněk Doležal, Dr.**, který se částicovou fyzikou zabývá celý život. Jeho tým vědců se výrazně podílí na špičkových experimentech ve švýcarském středisku CERN a také na projektech i budování urychlovačů částic v Japonsku.

V Novém Strašecí žije s rodinou třicet let a není mu jedno, co se v jeho městě děje.

S myšlenkou moci sám v něm něco ovlivnit, případně změnit, se před patnácti lety připojil ke sdružení Město pro rodinu-Rodina pro město. Poprvé šlo do voleb v roce 2006, tehdy skončilo v opozici. O čtyři roky později se už do vedení města dostalo.

Profesor Doležal se stal zastupitelem uloni na podzim po odstoupení Elišky Kodyšové.

Díky preferenčním hlasům se ve volebním úsledku ocitl na 5. místě kandidátky a byl tedy na radě.

Před setkáním jsem si vypůjčila knihu Záhady kvantového světa (Thibault Damour a Mathieu Burniat, Argo, 2018). Formou komiksu ho zpřístupňuje nám laikům. „Zasekla“ jsem se už na čtrnácté stránce... Nutno tedy ocenit trpělivost, se kterou pan profesor odpovídal na mé leckdy až naivní dotazy.

Pane profesore, můžete mi „po lopatě“ vysvětlit, co má na starosti částicová fyzika?

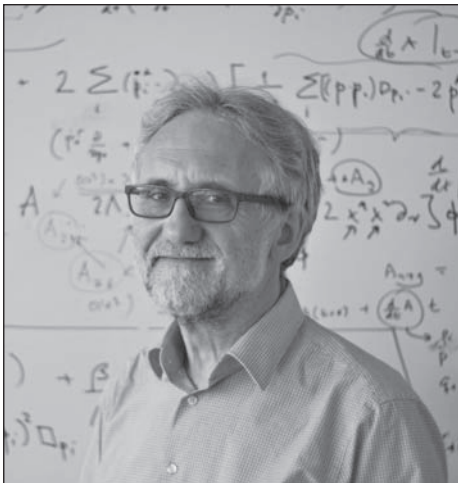
V částicové fyzice, kterou se zabývám já, se snažíme najít odpověď na otázku, jaké jsou ty nejmenší částičky, ze kterých je složený náš svět.

Ze základní školy všichni víme, že existují atomy, uvnitř mají jádro, kolem kterého se pohybují elektrony. Jádra sestávají z protonů a neutronů, což ještě stále nejsou ty úplně nejmenší částice. Za nejmenší a dál nedělitelné považujeme v současnosti tzv. kvarky, z nichž jsou protony a neutrony složeny. Právě ty se můj obor částicové fyziky snaží popsat.

A co jste zjistili?

Že kvarků je celkem šest a mají velmi různé vlastnosti. Velmi zajímavé jsou síly, které mezi nimi působí. Gravitační a magnetickou sílu nebo statickou elektřinu zná každý, jsou pozorovatelné.

Něčím jsou ale zprostředkované. Musí se něco dít mezi dvěma objekty, které se přitahují nebo odpuzují. Zjišťujeme, že jsou to částice, které se mezi nimi vyměňují. Jsou zároveň částicemi i vlnami.

Pan profesor před tabulí (foto archiv ZD)

Jak může být hmotná částice zároveň vlnou, tedy energií?

Je to tak, i když je to těžko pochopitelné. Ukázalo se to na tzv. šterbinových experimentech, kdy se světlo ve dvou šterbinách nešíří přímo, ale zakřiveně. Jako vlny na vodě. Ty se šíří na všechny strany a někdy doputují. Nedá se to úplně představit, ale my s tím pracujeme.

Jsou to dvě formy energie. Částice je jakési klučičko energie, které se může projevit i hmotně.

Říká se tomu dualismus, dvojakost.

Je těžké to pochopit...

To ano. Za těch sto let, co kvantová teorie existuje, se ukázala být velmi užitečnou. Prokazuje se, že se částice opravdu chovají tak, jak je popisuje. Z hlediska toho, jak funguje, jak nám pomáhá, jak nám věci vysvětluje a hlavně předpovídá, je pro nás úplně skvělá a skutečně se potvrzuje, že to tak je.

Pan profesor v Alpách (foto archiv ZD)

Neříkáte ale, že je naprosto pravdivá, spíš předpokládáte. Je tam určitá míra pravděpodobnosti, ne?

Kvantová teorie s pravděpodobnostmi pracuje. Jevy předpovídá s nějakou pravděpodobností včetně toho, že ne vždycky se musí stát ta jedna věc, ale může se stát i jiná.

Kvantový svět je založený na tom, že věci nevíme na 100%, ale předpovídá je s nějakou pravděpodobností. I když třeba jedna možnost vyjde v 95%, zbývá 5%, kdy to může být jinak.

Dá se říct, že veškerý nám známý svět funguje na kvantové teorii?

V úrovni mikrosvěta, tedy těch malých částic, ano. Pro makrosvět jsou ty jevy a neurčitosti příliš malinké, ale v mikrosvětě s nimi musíte počítat. Mluvíme tu třeba o jedné miliardtině tloušťky vlasu. Ty malé nepřesnosti se projevují u částic, které mají velkou rychlost a malé rozměry. Tyto zákonitosti pozorujeme jen v mikrosvětě.

Jaký smysl to ale má v tom našem?

Ukazuje se, že značný – to je zajímavé. Kvantové jevy dokážou ovlivnit chování materiálů i navenek. Krásným příkladem je třeba elektronika. Například mobilní telefon obsahuje miliardy elektronických součástek, které využívají kvantové vlastnosti látek. Právě všestranné využití polovodičů je založeno na kvantových principech, jako je třeba tunelový jev. Dalším příkladem je laser, kde se pomocí nějaké mikro součástky ovlivňují vlny světla tak, že se složí v intenzivní paprsek a všechny putují jedním směrem a dokážou přenášet informace na dálku nebo vás zbavit oční vady.

Vysvětluje kvantová teorie vznik světa?

Co bylo na úplném počátku, to je spíš filozofická záležitost.

Pokud jde o to, jak se vesmír vyvíjel, tedy velký třesk a situace po něm, tak ano, vysvětluje.

Po velkém třesku se malý objem postupně rozpínal s ohromnou koncentrací částic, energie a teploty a rozpíná se dodnes. Tehdy byly ještě částice obnažené, nebyly atomy. Všechno tvořila hustá omáčka vzájemně na sebe působících částic velmi blízko u sebe. Tam se právě projevovaly jevy, které dnes zkoumáme.

Jak, když je teď všechno jinak?

Snažíme se tu situaci napodobit, zreprodukovat. Stavíme velké urychlovače, ve kterých proti sobě posíláme vysoce urychlené částice. Hustota energie napodobuje situaci, která pravděpodobně nastala několik minut po velkém třesku. Částice se při srážkách chovají jako tenkrát a my se to snažíme předpovídat a pozorovat.

Jeden z našich cílů je pochopit, jak vesmír a svět vznikl.

Je to však zase jen předpoklad...

Vždycky jsou předpoklady, hypotézy a tzv. modely. My vycházíme z toho, co jsme poznali. Jak na sebe jednotlivé částice vzájemně působí, jak spolu reagují.

Když máte hmotu a antihmotu...

Co je antihmota?

Každá hmotná částice, kterou známe ze světa kolem, má svého partnera v tzv. antihmotě. Má opačný náboj, jako třeba kladný proton a záporný antiproton. Když se setkají, dochází k anihilaci. Vzájemně se zničí, a přitom vznikne záblesk světla. Energie se vyzáří ve formě záblesku. To je zrovna jev, který vychází z kvantové mechaniky a o němž jsme přesvědčení, že je to skutečně pravdivý popis reality.

Má to nějaký smysl pro praktický život?

Princip antihmoty se velmi využívá v medicíně v pozitronové emisní tomografii, kterou dnes mají v každé větší nemocnici. Základem je elektron a antielektron, tzv. pozitron. Speciální zářič vpravený do těla vyzařuje částice antihmoty – pozitrony, které se hned po svém vzniku setkají s elektronem, dojde k vzájemnému zničení a vyletí dva fotony přesně proti sobě.

Když máte dobrý detektor, víte, odkud částice vyletují a zjistíte, kde se vpravená látka v těle nejvíce shromažďuje. Většinou se váže do cukrů, takže je to tam, kde se spotřebovává nejvíce energie. Můžete tak zjistit, které části mozku reagují na různé podněty, ale nejvíce se využívá k diagnostice rakoviny, protože při nádorovém bujení dochází k velké spotřebě energie.

Antihmotu tedy v praxi využíváme, i když jí zatím úplně nerozumíme.

Jak to?

Podle našich teorií bylo na počátku světa stejné množství částic i antičástic, tedy hmoty a antihmoty. Když se setkají, zničí se, čili jich ubude stejně. Když vzniknou, je to vždy v párech a zase je obojích stejné množství.

Ve vesmíru se však antihmota téměř nevyskytuje. Žádné galaxie nejsou z antihmoty. Tahle nerovnováha je velmi zajímavý jev, kterému se věnuje i naše vědecká skupina na druhém experimentu v Japonsku. Na urychlovačích vyrábíme hmotu a antihmotu, pozorujeme vlastnosti a hledáme mezi nimi rozdíly.

To je příklad dosud nevyřešeného problému, na kterém právě pracujeme.

Čím přesně se zabývá

ženevské středisko CERN?

Urychlovačová laboratoř tam vznikla v 50. letech minulého století. Během 2. světové války nastal z Evropy velký odliv vědců. Země si uvědomily, že na vyřešení různých jevů nestačí jednotlivě. Že je nutné se spojit a dohodly se na vybudování výzkumného střediska. Výzkum se v Evropě sku-

Výzkumné středisko CERN ve Šougarsku (foto archiv ZD)

tečně podařilo obnovit a udržet. Dneska je to světové středisko, kde působí i mnoho amerických, japonských, australských a jiných institucí z celého světa.

V CERN je zastoupeno 23 členských států. Československo se připojilo hned po sametové revoluci. Po jeho rozdělení v něm zůstala jak Česká, tak Slovenská republika.

Kolik je na světě urychlovačů?

Na ty největší energie je jich tak čtyři, pět. Existuje celosvětová strategie výzkumu, takže jednotlivá zařízení jsou specializovaná. V nemocnicích nebo polovodičových firmách najdeme tisíce menších urychlovačů.

Co se děje na urychlovači v CERN?

Už jsem říkal, že se snažíme přiblížit velkému třesku, shromáždit ohromné množství energie na jednom místě. Urychlovač svazky částic urychlí na téměř rychlost světla, tím jim udělí ohromnou energii. Namíří je proti sobě tak, aby se srazily. V tomto momentu se uvolní velké množství energie. Podle kvantové teorie je energie ekvivalentní hmotě. Ze srážky částic tedy může vzniknout mnoho nových. Ty se snažíme pochyvat pomocí detektorů umístěných na předpokládaném místě srážky, resp. změřit jejich polohy a energie. Zpětně se tak dopátráváme, co se stalo.

Musím zmínit, že částice, které zkoumáme, jsou velmi nestabilní a krátce žijící. Běžně se kolem nás nevyskytují, proto nás zajímají. Uletí zlomky milimetrů a rozpadnou se na běžné částice, které známe. My se snažíme dostat právě k těm počátečním.

Mohou se objevit takové, které zatím neznáte?

Různé teorie to předpovídají, snažíme se je ověřovat. Například Higgsovův boson, také zvaný božská částice. My vědci takové označení nemáme příliš rádi, ale novináři je milují. To by měla být úplně základní částice, úhelný kámen té teorie.

My ale stvoření světa v našem oboru neřešíme, zabýváme se jím až od velkého třesku.

Celou dobu mluvíme o částech, které nejsou viditelné ani pomocí nejlepších přístrojů. Jak o nich víte?

Dokážeme změřit až jejich působení na okolí. Jejich existenci předpokládáme. Naším úkolem je rozeznat, jestli se jedná o částice letící blízko sebe, jestli letí z bodu srážky nebo se cestou rozpadly na něco jiného a my vidíme jen následné produkty.

To se snažíme popisovat pomocí detektorů, které budujeme jak v CERN, tak v Japonsku.

Co jsou svazky částic?

Vyrábíme si je z protonů, což jsou jádra vodíku. Ještě před vstupem do velkého urychlovače proton prochází menšími urychlovači, kde stále nabírá rychlost. Necháme ho třeba miliardkrát oběhnout a pak ho poštrčíme do větší energie. Tak vznikne svazek.

A ten lze použít třeba v medicíně...

Například. Pomocí našich teorií je možné vyrobit svazek protonů o přesné rychlosti, směru pohybu i místu dopadu tak, aby působil přesně tam, kde potřebujeme. Tohle se využívá třeba v pražském protonovém centru k léčbě rakoviny.

Další aplikací, která byla vyvinuta v CERN, je informační systém www. Vznikl v roce 1989 a CERN ho bezplatně uvolnil k použití celému světu.

Kdo myslíte, že všechno kolem nás vymyslel? Je to evoluční vývoj?

Myslím si to, nejsem věřící. Představuju si to tak, že co je možné na základě přírodních zákonů, tak se také děje. Vznikají nejrůznější útvary, z nichž nepřežijí ty, které jsou vystavené špatně. To je evoluce. Silnější přežije. Příroda produkuje jen udržitelné formy.

Lída Fafliková

Pohádkové město Jičín

Město, které leží na jihovýchodním okraji Českého ráje, bylo založeno okolo roku 1300 a je městskou památkovou rezervací. Zpočátku bylo královským majetkem, pak se vystřídalo několik vlastníků.

Mezi ty nejslavnější patřil Albrecht z Valdštejna, který z Jičína učinil centrum svého rozsáhlého frýdlantského vévodství. Město velkolepě přestavěl, od roku 1628 zde dokonce razil mince a snil o tom, že se Jičín stane sídlem univerzity a biskupství.

Úžasně náměstí

Pro nás turisty je lákadlem velmi malebné náměstí, kde se po téměř celém jeho obvodu dochovalo romantické podloubí. Svou velikostí je nadprůměrné. Jeho typickou dominantou i celého Jičína je Valdická brána. Z přístupného ochozu hranolovitě věže vysoké 52 m jsou nádherné výhledy na město i jeho okolí. V blízkosti Valdické brány stojí torzo plánované biskupské katedrály, kostel svatého Jakuba a zámek.

Ten dal Albrecht z Valdštejna velkolepě přestavět tak, že hlavní průčelí směřuje do náměstí. Současně se stavbou zámku byla vytvořena i zahrada s velmi starými stromy. Například torzo Albrechtického hraničního dubu má obvod téměř 16 m a stáří se odhaduje na 1000 let. Žeberská lípa má obvod 8 m a její stáří se pohybuje kolem 900 let. (Nové Strašecí – Jičín 138 km/1 hod. 50 min.)

Český ráj – Globální geopark UNESCO

Pokud uslyšíme takový název, většina z nás neví, co vlastně znamená. Přírodní procesy daly Českému ráji a jeho okolí něco, co zde lidé hledají už po staletí, krásné drahé kameny, tzv. polodrahokamy, které se naučili opracovávat. Ale nejde jen o ně. Díky vyhlášení Globálního geoparku Unesco v roce 2015 dostává naše republika peníze na to, aby přírodní geologicky zajímavé lokality nejenom chránila, ale především podněcovala zájem lidí o jejich poznání. Vytváří se tak podmínky pro rozvoj šetrné turistiky s možností poznání těchto pozoruhodných geologických a mineralogických lokalit. Na území geoparku je jich celkem 200.

Náš geopark Český ráj se stal 25. členem v síti evropských geoparků.

Z geologického hlediska je Český ráj nejen krajinou pískovcových skalních oblastí a skalních měst coby pozůstatků usazenin někdejšího křídového moře, ale také krajinou dávných sopek. Většina z nich, jako například Trosky (bývalá sopka strombolského typu), Výšeř nebo Zebín u Jičína, byla aktivní ve třetihorním období miocénu v době před cca 17–16 miliony lety. Bývalou sopkou je i Kozákov, ale ten byl činný až v pozdější době.

Být členem geoparků UNESCO, není jen tak. Každé čtyři roky musí park potvrdit, že si členství zaslouží. Přijedou komisaři z UNESCO a chtějí vidět, co nového v geoparku přibýlo. Komisaři podají zprávu do ústředí UNESCO, a to certifikát buď prodlouží nebo také ne.

Jičínské náměstí (foto archiv V. Kozla)

Zatím jsme byli vždy úspěšní. Český ráj je jediným takovým geoparkem v rámci České republiky.

Geopark o sobě zahrnuje rozsáhlou oblast na území geomorfologických celků jako je Ještědsko-Kozákovský hřbet, Jičínská pahorkatina a Krkonošské podhůří.

Pro lepší představu – území geoparku se vymezuje prostorem mezi městy Mnichovo Hradiště, Sobotka, Turnov, Železný Brod, Nová Paka, Jilemnice a Jičín.

Srovnání v km je následovné. Chráněná krajinná oblast Českého ráje byla vyhlášena na 181 km², Globální geopark UNESCO na 830 km².

Neuvěřitelná alej a neobyčejný Zebín

Nedaleko Jičína stojí obec Valdice (směr Lomnice n. Popelkou), kterou s Jičínem spojuje 1,7 km dlouhá lipová alej. Ve čtyřech řadách zde stojí

1 200 staletých lip, které vytvářejí úžasnou přírodní scenérii. Touto alejí se dostaneme do Valdického Libosadu. Je to chráněný park s barokním letohrádkem, někdy označovaným jako Valdštejnská lodžie. Chceme-li se podívat na Jičín a okolí z výšky, na okraji Valdic odbočíme doleva k čedičovému kuželovitému vrchu zvanému Zebín (401 m/n. m.). Nemůžeme ho přehlédnout. Z jeho vrcholu od kapličky sv. Máří Magdalény se otevírá jeden z nejkrásnějších kruhových výhledů po Českém ráji.

Zkuste si najít svůj polodrahokam

I když jsme o Českém ráji již dvakrát psali, pokusím se ho dnes ukázat trochu z jiného pohledu.

Protože jsme právě ve Valdicích, navrhuji, abychom pokračovali přes malou lázeňskou obec Železnici do Bradlecké Lhoty (Jičín-Bradlecká Lhota 7,5 km/10 min.).

České polodrahokamy (foto archiv V. Kozla)

Prozradím, že se na zdejších polích nachází velké množství polodrahokamů (acháty, jaspisy, karneoly, ametysty a křišťály). Jsou to jen úlomky nemající valnou cenu, ale najít si je sám, to je zážitek. Navíc se občas najde i větší kousek.

Projedeme-li obcí Železnice a dojíždíme do Bradlecké Lhoty, na poli nalevo před obcí jsem jich kdysi našel stoky. Někdy jsme s bratrem zajižděli na polodrahokamy také do obce Doubravice, kde je melafyrový lom. V neděli zde nikdo nepracoval, takže bylo snadné ho lesem obejít a na kraji lomu si nějaké kameny nasbírat. Často jsme je nacházeli i v hromadách nalámaného kamene připraveném před lomem k odvozu.

Dominanta Českého ráje – Trosky

V Bradlecké Lhotě odbočíme doleva na Kyje, těmi projedeme a sjedeme k lomu Doubravice (*pozor, ukazatele byly ještě nedávno jen z druhé strany*). Máme pocit, že lomem projíždíme.

Napravo je jáma a nalevo hromady kamenů různých velikostí z drtiček. Pak pokračujeme směrem

se na křižovatce dáme doleva na Turnov a za obcí pak uhneme doprava směr Kozákov.

Odtud budeme už jen stoupat. Dole nás určitě upoutá hnědý ukazatel „Výstava kamenů“.

Nejdříve dorazíme do obce Kozákov. Na začátku obce je podél silnice parkoviště pro 6 až 7 vozidel. Doporučuji zastavit a podívat se nejdříve přes silnici po polní cestě (asi 300 m) na Votrubcův lom. Je to největší naleziště polodrahokamů v Českém ráji.

Vstup je zpoplatněn, ale máme možnost si vlastní nálezy nechat u Votrubců vybrousit. Zdejší kameny se lámaly, brousily a leštily i pro kapli Soatého kříže na Karlštejně.

Hned na druhé straně silnice ve Votrubcově statku si můžeme sbírku drahých kamenů prohlédnout.

Po krátkém zastavení se již přes Bačov (odbočíme zde doleva) a Komárov dostáváme na vrchol Kozákova (744 m/n.m.).

Zde určitě využijeme možnost vystoupit na místní rozhlednu. Při dobré viditelnosti přehlédneme Krkonoše, Ještědský hřeben, celý Český ráj aj.

Všem doporučuji malé občerstvení v Riegrově

táčkou odbočíme doprava na Rotštejn (ukazatel). Úzkou silničkou vyjedeme na parkoviště pod hradem (asi 1,5 km). Vystoupáme po žluté turistické značce na zříceninu hradu a pak můžeme po ní pokračovat asi 1,5–2 km (nebo třeba jen 500 m). Cesta vede po hraně Klokočských skal (výstup trvá 5 min. a pak už se jde po rovině) až k jeskyni Postojná (zvaná též Amerika).

Je to největší pseudokrasová jeskyně v Českém ráji. Úzkým vchodem při zemi se lze do ní dostat. Jeskyně sama je velmi rozlehlá s výškou přes 2 m a rozměry 16 x 18 m s několika bočními chodbami.

Naplánujeme-li si prohlídku Ameriky, nezapomeňme na sofitu.

Cestu na hrad Rotštejn a přes Klokočské skály k jeskyni Postojná je možné najít na videu na internetu (zadat jeskyně Postojná). (Kozákov – Rotštejn 8,5 km/13 min.)

Besedické skály a skalní město Kalich jsou, co by, kamenem dohodil

Komu by to stále nestačilo, doporučuji navštívit další krásné místo, moji srdeční záležitost.

Z Rotštejna pojedeme přes obec Klokoč a Loučky do Besedic (4 km/7 min.). Čeká nás nádherná okružní trasa po žluté turistické značce s vyhlídkami na kaňon Jizery v Malé Skále (300 m nad Jizerou) a na Suché skály. Navíc po modré turistické značce (krátká spojka) můžeme nahlédnout do skalního města Kalich. Všechny cesty jsou velmi pohodlné.

A komu učarovaly drahé kameny, poradím. Zastavte se v muzeu v Turnově nebo v Nové Pace, stojí to za to.

Cesta zpátky do Nového Strašecí je z Besedic nejjednodušší přes Malou Skálu směr Praha. Za Turnovem najedeme na dálnici a doma jsme za 1 hod. 53 min. (157 km). Pokud bychom chtěli jet domů již z Rotštejna, je samozřejmě jednodušší jet na Turnov.

V obou případech je trasa velmi dobře značená a časový rozdíl obou variant není ani 10 minut.

Vladimír Kozel

Pohled na Trosky (foto archiv V. Kozla)

na Kněžnici (*literatura tuto obec uvádí jako naleziště krásně zbarvených achátů*), za níž se dostaneme na hlavní silnici Jičín-Turnov a po ní pojedeme až do obce Ktová. Celou dobu budeme mít před sebou dominantu Českého ráje Trosky (Bradlecká Lhota-Ktová 13,5 km/18 min.)

Vrch Kozákov (744 m/n. m.)

– nádherné výhledy

Na konci obce Ktová odbočíme doprava směr Rovensko pod Troskami. Městečkem projedeme až k odbočce Štěpánovice (doleva), kde můžeme odbočit k dřevěné zvonici a „hodit očko“ na známé obrácené zvony. *Císař je nařídil obrátit za dávnou rebelii, která Rovensko tolik proslavila.*

Z městečka se vydáme po hlavní silnici na Železný Brod a Turnov skrze obce Václaví a Lestkov. Zde

chatě, kde před covidem výborně vařili. (Ktová – Kozákov 14,5 km/20 min.)

Romantická Malá Skála

Kdo by chtěl ještě něco krásného vidět, má víc možností.

Z Kozákova můžeme sjet do Železného Brodu a podél Jizery dojet do Malé Skály. Zde lze vystoupit na vyhlídku Panteon a na hrad Vranov (jsou těsně vedle sebe), nebo navštívit zříceninu hradu Frýdštejna (Kozákov–Železný Brod–Malá Skála 15 km/23 min.).

Hrad Rotštejn a Klokočské skály

Doporučuji sjet z Kozákova zpátky do Lestkova a odbočit doprava na Turnov. Po hlavní silnici sjedeme asi 2–3 km a za prudkou pravotočivou za-

Český ráj (foto archiv V. Kozla)

Jarní probuzení

Čím jsem starší, tím více mám ráda střídání ročních období.

S oblibou říkám: není špatného počasí, člověk je jen nesprávně oblečen.

Teď na jaře nečekejte pouze sluníčko, ale i drobné přepřšky. Je to období, kdy se příroda probouzí, vše se v ní pročišťuje, a to samé se děje i v našem těle.

Stagnující energie jde nahoru a i z našich těl odchází vše nepotřebné. Zároveň již máme dost síly se postavit novým výzvám.

Naši předkové drželi v tomto období předvelikonoční půst. Oni ho měli z části i nedobrovolný. Docházela jim potrava. My jsme naopak obklopeni neustálým nadbytkem.

Je jen na nás, abychom si to uvědomili a dokázali se vědomě vzdát některých požitků.

Na energetickém vrcholu jsou žlučník a játra. Důležité je tyto orgány podpořit i stravou. Zvýšíme podíl zeleniny, hlavně listové a zařadíme i divoké byliny. Kdo si upraví jídelníček, tomuto procesu pomůže.

Chcete se mnou zkusit udělat něco pro své zdraví?

Necháme odpočinout naše trávení a uvaříme si tuto dobrotu.

Čtvrt, půl, třičtvrtě, celá – držím půst pro očistu těla

Nejvhodnější pro kroupový nebo rýžový půst je úplněk a novoluní, ale můžete ho držet i o první a poslední čtvrt. Je možné si takového odlehčení dopřát každý týden.

Vyberte si jeden den v týdnu a takhle se hýčkejte. Uvidíte, že po půli roce se budete na ten svůj den i těšit. Jídlo si rozvrhněte do 3–5 porcí podle toho, jak jste zvyklí.

Pozor by si měli dát lidé, kteří mají oslabený okruh slezina – slinivka a nutí je to neustále „uzobávat“. V tomto případě si jídlo rozvrhněte do pěti porcí. Ze začátku vás budou třeba honit chutě. Nekářejte se, ale naopak se pochvalte za to, že jste vydrželi mezi jídly si nic nedat, že jste část snědli opravdu pomalu a kousali...

Chce to opravdu čas a nastavit si to v mysli. Už den předem to svému tělu řekněte.

Já jím tuto dobrotu většinou 3x denně.

Stačí mít připravené tyto suroviny:

- 1 menší hrnek ječných krup
- nebo rýže (celozrnná) 5 hrnků vody
- 1 lžíce lněného semínka
- 3–4 hrnky zelené zeleniny

(Použijte kadeřávek, mladé lístky pampelišky a vše, co mi právě raší na zahrádce. Ti, co tyhle možnosti nemají, zakoupí v supermarketu špenát, rukolu, polníček, pýrek...)

kvašená zelenina

žádná sůl ani koření!

Večer si připravíme obilovinu a lněné semínko. Obojí dáme do mísy se studenou vodou a pečlivě propereme. Přendáme do kastrolu, zalijeme studenou vodou (nelekněte se těch 5 hrnků) a v té samé

vodě druhý den ráno uvaříme. Vaříme asi jednu hodinu, pokud máme čas i déle. Vodu nesléváme a rozdělíme na porce. Vznikne taková kaše. Máme několik možností, jak ji později přihřát. Pokud jsme doma, můžeme použít tzv. babiččin ohřev v peřinách. Kaši zabalíme do peřiny, kde vydrží teplá až do odpoledne. Do práce si ji můžeme donést v termosce na jídlo, kterou naplníme po okraj. **Neohříváme v mikrovlnce**, ztratilo by se kouzlo léčivé energie. Vždy čerstvou zeleninu nakrájíme nadrobno a přidáme 1 lžici kvašené zeleniny.

Jezte to s chutí, pořádně kousejte a říkejte si tuto pozitivní afirmaci:

ČISTÍM SEA JE MI DOBRĚ.

Kdo jí jídla výrazných chutí, bude mu připadat při prvních lžičkách mdlé, ale chce to vydržet. Poslední jídlo dne snězte do 18 h.

Nezapomínejte pít (čistou vodu), toxiny musí odejít z těla.

Kdyby vás večer začala bolet hlava, projděte se venku a prodýchejte to.

Kdysi jsem při důkladné jarní očistě držela tento půst asi měsíc. Není z mé hlavy, načetla jsem to v Čínské medicíně.

Když tělo potrénujete menšími půstíky, příští rok si třeba troufnete na celý předvelikonoční půst.

Další tipy na čištění těla

Mlgání oleje (převalování v ústech) patří k prastarým přírodním metodám. Ajurvédská medicína tvrdí, že každodenním „cumláním“ oleje v ústech si můžete doslova vysát škodlivé látky nejen z úst, ale z celého těla. Ráno ještě před vyčištěním zubů si dejte do úst polévkovou lžici oleje (použijte kvalitní olej za studena lisovaný, vhodný je sezamový, olivový, kokosový) a zkuste chvíli olej v ústech převalovat. Olej postupně řídne, až se z něj stane bílá řídká tekutina. Zkuste vydržet 10–15 min. Ze začátku se vám může třeba zvednout žaludek, ale cvičení dělá mistra. **Nikdy ani trochu nepolykejte.** Naředěný olej už obsahuje hodně škodlivin a zpětně byste se intoxikovali. Vyplivněte do papírového kapesníku nebo do WC (neplivejte do umyvadla, po čase by se vám mohl ucpávat odpad).

Vypláchněte si pusu teplou vodou, oškrabejte jazyk a pořádně si vyčistěte zuby.

Během tohoto měsíce můžete popíjet **čaj Postní čas** od Sonnentoru, který kromě Kaffky prodává i na náměstí malý květinový krámk U Slunečnic.

Mungo

Jsou to malé zelené fazolky, a proto je zařazujeme do jídelníčku na jaře. Celostní medicína je využívá k detoxikaci organismu. Jsou vhodné i pro nakličování. Klíčení semínek jsem velmi podrobně popsala v loňském březnovém měsíčníku, proto jen krátce zrekapituluje.

Semínka **propereme, zalijeme** v misce a necháme přes noc bobtnat. Druhý den je **přendáme** do klíčící misky (kdo ji nemá – použije sklenici od okurek,

nahoru dáme místo víčka gázu) a bez vody necháme stát v temnu (když nebudou v temnu, tak rašící klíčky nebudou tak sladké). Dvakrát denně semínka **propláchneme** a vodu necháme okapat. Po 2 až 3 dnech už můžeme **konzumovat**. My si je sypeme skoro na všechno, na porci počítejte asi 1 lžici.

Mungo využíváme i v teplé kuchyni

1 hrnek syrového munga propereme a přes noc namočíme. Druhý den vodu slijeme a v nové vodě (2 hrnky) uvaříme. Nezapomeňme přidat mořskou řasu wakame. Trvá to asi 30–40 min v normálním hrnci. V papiňáku tyto fazolky nevařím, vždycky se mi rozvařily. Nesolíme. Uvařené fazole přendáme do čistého kastrolku nebo sklenice a postupně odebíráme potřebné množství na přípravu různých pokrmů. V ledničce vydrží až 3 dny. Využijeme je na pomazánku, polévku, karbanátky a jídlo máme na stole do půl hodiny.

Pomazánka z mungo fazolek

4 lžíce oleje (sezamový, olivový)

1 cibule (nakrájet na kostičky)

1 mrkev (nastrouhat nahrubo)

půl čajové lžice soli

1 čajovou lžici provensálského koření

2 stroužky česneku (nakrájet na plátky)

2 hrnky uvařeného munga

1 lžíce umeoctu nebo citr. šťávy

2 lžíce tahini (nebo arašídového másla,

s tím je to výborné)

Na oleji osmahneme cibuli a mrkev. Osolíme a posypeme provensálským kořením. Ke skoro měkké mrkvi přidáme česnek a krátce restujeme (pozor ať nespálíme). Do mixéru dáme mungo + vše vychladlé z pánvičky + tahini + umeocet. Rozmixujeme a můžeme podávat jako dip k zelenině nebo pomazánku na chleba. Nezapomeneme na kvašenou zeleninu.

Původně jsem vás chtěla v tomto čísle seznámit s dochucovadly. Nakonec jsem ale usoudila, že přínosnější bude teď na jaře popsat, jak ulevit jaternímu okruhu.

Příště se můžete těšit, že si povíme, jak jídla doladit a obohatit o různé prospěšné látky.

Jako udělám úklid a pořádek v sobě, mám pak vždy chuť i vyvětrat a vysmýčít celý dům. Zbavit se zbytečných, nepotřebných věcí. V uklizeném, čistém prostoru se lépe dýchá a žije. Daleko lepší pocit budeme mít jistě z úklidu, který naši domácnost nezatíží chemií.

Mně prostě jaro a chemie nejde dohromady. Stačí použít ocet, sodu nebo zakoupit hotové ekologické prostředky a máme doma „lesk jako blesk“.

A pak už se můžeme vydat do polí, běžet s větrem o závod a větřík nám bude cuchat vlasy.

Objevíme-li někde v přírodě studánku, odstraníme z ní uschlé listy, bláto a kal a totéž uděláme se svou duší...

Cestou si natrhejme jarní bylinky a nezapomínejme:

Jíme, abychom žili a nežijeme, abychom jedli.

Ioana Pedálová

Společenská kronika

Dne 5. března uplyne jeden rok, co zemřel náš milovaný manžel, tatínek, dědeček pan **Václav Brejník**.

Kdo jste ho znali, vzpomeňte s námi.

S láskou vzpomínají manželka Jaroslava s rodinou.

Dne 16. března uplyne dvacet let, co nás navždy opustil pan **Josef Vaňka**.

Kdo jste ho znali, vzpomeňte s námi.

Manželka, děti, vnoučata.

Dne 18. března uplyne 1 rok od úmrtí pana **Dr. Jaroslava Hlíný** z Nového Strašecí.

Stále vzpomíná manželka Hana, syn Petr s rodinou a ostatní příbuzní.

Dne 19. března uplyne 16 let, kdy nás navždy opustila paní **Zdeňka Husáková**.

Kdo jste ji znali a měli rádi, vzpomeňte s námi.

Dcera s rodinou.

Dne 21. března uplyne 15 let, kdy nás navždy opustil pan **Jiří Lansdorf**.

Kdo jste ho znali, vzpomeňte s námi.

Manželka, dcera a syn s rodinami.

Dne 26. března uplynou dva roky, kdy nás opustila naše maminka, babička a prababička paní **Marie Junová**.

Vzpomínají dcery s rodinami.

Dne 21. ledna uplynul jeden smutný rok, kdy nás navždy opustila paní Eva Šanková rozená Hájková.

Kdo jste ji znali, vzpomeňte s námi.

S láskou stále vzpomínají maminka Františka Hájková a sestry Věra a Jitka.

Odešel fotbalista s velkým srdcem

Do fotbalového nebe odešla jedna velká legenda, vynikající fotbalista, obětavý trenér a výborný chlap, **Vincenc Veselý**.

Odešel v tichosti po krátké nemoci ve věku požehnaných 88 let.

Vincek Veselý se svým fotbalovým uměním prezentoval již v roce 1947, kdy byl vybrán do kladenské okresní jedenáctky žáků.

Velkou roli jako hráč sehrál v novostražeckém „Áčku“, ale svoje skutečné kvality prodal až na trenérském postu. Několik let působil jako trenér A mužstva a když v roce 1980 skončil, více jak 35 let trénoval mládež.

Zní to až neuvěřitelně, ale jeho rukama prošly stovky malých fotbalistů.

Vincku, za všechno, co jsi pro nás udělal, moc velký dík...

Fotbalový klub Sokol Nové Strašecí

DO NAŠEHO LOGISTICKÉHO CENTRA BUŠTĚHRAD**PRÁVĚ HLEDÁME SKLADNÍKY/SKLADNICE****NA VŠECHNY SKLADOVÉ POZICE****30 HOD./TÝDEN**

Nástupní hodinová mzda*

212 Kč/hod.

*Nástupní mzda

28 000 Kč

Mzda po 3. roce

31 000 Kč

Svozy z Kladna zdarma v době zapracování

Zapracování v Cerhovicích nebo Brandýse nad Labem

kariera.lidl.cz**VOLEJTE ZDARMA****800 115 435****JIŽ
NYNÍ
NABÍRÁME!**

ČSOB Pojišťovna a. s. oznamuje,
že pobočka v Novém Strašecí je přemístěna
do Rakovníka, Žižkovo nám. 169.
Kontakt: Hubková Alena tel. 606 443 322

PŘIPRAVUJEME:

Zázraky vína – 22. května nebo 19. června

Hurá na prázdniny – 25. června

Letní kino na fotbalovém hřišti – 29. července a 26. srpna

Zdeněk Izet – 7. září

Divadlo Háta – Zamilovaný sukničkář – 28. listopadu

Omluva chybný popis k fotografiím

K titulní fotografii na obálce i k dalším na vnitřní obálce únorového měsíčníku jsme chybně uvedli, že se jedná o sáňkující děti z MŠ Zahradní. Děti patří do MŠ U Lesíka. Za chybu se omlouváme. -red-

Řádková inzerce

Prodej slepiček

Červený Hrádek prodává slepičky typu Tetra hnědá, Dominant všechny barvy, Green Shell-typu Araukana a Dark Shell-typu Maranska. Stáří 16–20 týdnů, cena 185–229 Kč / 1 ks

Prodej: 21. března 2021

Nové Strašecí – u Sokolovny – 11.20 hodin.

Výkup králíčích kůže – cena dle poptávky.

Info: Po–Pá 9.00–16.00 hod., tel. 601 576 270, 728 605 840,
www.drubezcervenyhradec.cz

Přesun divadelních představení na rok 2021

Původně plánované představení **Vzhůru dolů** změnila pořadající Fanny agentura na titul **MANŽELSKÝ ČTYŘÚHELNÍK NA HORÁCH** s novým termínem 6. prosince. Cena vstupenky zůstává stejná.

Ti, kteří vstupenky již mají, ale změnu programu neakceptují, dostanou vstupné zpět.

ZLOČIN V POSÁZAVSKÉM PACIFIKU (původně říjen 2020) se přesouvá na 24. října. Cena vstupenek se nemění.

-red-

**Sbor dobrovolných hasičů Nové Strašecí
pořádá**

21. LETNÍ HASIČSKÝ TÁBOR

Termín: 4. až 17.7.2021

Kde: Velká Chmelištná (RA)

Cena: 4.500 Kč

Věk: 6 až 15 let

Ubytování: podsadové stany

**Program: celotáborová hra Stroj času,
bazén, ZOO Plzeň, hry v lese,
karneval, diskotéka, táborák...**

**Kontaktní osoba: Martin Vondra, tel: 723 880 121
email: hasici@sdhns.com**

Masopustní masky vytvořili žáci 1. A pod vedením asistentky pedagoga Pavly Hotské

